



Saulėta, dieną 65°, naktį 50°.
Saulė teka 6:56, leidžiasi 6:19

NAUJIENOS

THE LITHUANIAN DAILY NEWS

The First and Greatest Lithuanian Daily in America
NAUJIENOS
The Lithuanian Daily News
Published by The Lithuanian News Publishing Co., Inc.
1739 So. Halsted Street, Chicago, Ill. 60608
Haymarket 1-6100
Over One Million Lithuanian In The United States

VOL. LXI

Price 15c

Chicago, Ill. — Ketvirtadienis, spalio-October 10 d., 1974 m.

Kaina 15c

239

ŠIANDIEN BRITANIJA RENKA PARLAMENTĄ

KOVOS PRIEŠ INLIACIJĄ PLANAI

WASHINGTONAS. — Prezidento Fordo paskelbta ekonominė programa susilaukė daug kritikos, daugiausia, dėl tos programos švelnumo. Antradienį prezidentas G. Fordas paskelbė savo planus, pavadindamas juos "Grand Design", tačiau kyla abejonių, ar kongresas pritars kai kurioms prezidento priemonėms kovojant prieš infliaciją. Daugiausia kritikuojami jo 5% pridėtiniai pajamų mokesčiai, kuriuos turės mokėti su 1975 metų mokesčiais visi asmenys, uždirbą daugiau kaip 7,500 dol. per metus arba šeimos, uždirbančios virš 15,000 dol.

Prezidentas Fordas siekia sukelti visoje Amerikoje sąjūdį prieš kainų kilimą. Jis platina ženklus su užrašu WIN ("Whip Inflation Now"). Savo kalboje prezidentas ragino "amerikiečius" daugiau auginti, mažiau išmesti, mažiau važinėti, mažiau šildyti.

Prezidentas pažadėjo 3 bil. dol. naujų namų statybos garantijų, kurios palies 100,000 naujų namų, jis pažadėjo biuriams mokesčių lengvatą už naujus investavimus pramonėje. Energijos taupymo srityje prezidentas atmetė naujus mokesčius gazolinui, pasiremdamas daugiau savanorišku taupymu. Iki 1975 m. galo bus bandoma sumažinti naftos importus 1 milijonų statinių per dieną. Jei to nepavyks savanorišku būdu sutauptyti, prezidentas žadėjo imtis griežtesnių priemonių. Teks mažiau energijos sunaudoti ir daugiau jos pagaminti namie. Fordas žadėjo tartis su automobilių gamintojais, kad jų nauji modeliai mažiau naudotų gazoliną. General Motors ir Fordas jau pažadėjo 40% sumažinti motorų gazolino deginimą.

Prezidentas pasiūlė, kylant bedarbių skaičiui, pailginti bedarbiams mokamas pašalpos dar 13 savaičių, šalia dabartinio 26 savaičių. Visur, kur bedarbių nuostimis pasiekė 6%, bus organizuojami federalinės lėšomis viešieji darbai. Ūkininkams jis patarė gaminti kiek galima daugiau maisto produktų, žadėdamas jiems reikalingas trąšas ir gazoliną. Prezidentas kreipėsi į kongresą, reikalaujamas atšaukti visus suvaržymus ryžių, medvilnės ir žemės riešutų auginime. Vyriausybė seks maisto gamybą, kainas ir eksportus. Bus padidintos baudmės už "antitrust" nusikaltimus, kad imonės nesusitartų kelti kainų, bet liktų gyva konkurencija tarp atskirų imonių.

Gierekas nori didesnės prekybos

WASHINGTONAS. — Lenkijos komunistų partijos vadas Gierekas antradienį buvo gražiai priimtas prezidento Fordo Baltųjų Rūmų kieme, o vakare šauniame baluje, kuriame dalyvavo daug lenkų kilmės politikų: kongreso nariai: Derwinski, Dulski, Lucien Nėdzi, Clement Zablocki ir sen. Erward Muskie.

Giereko pasikalbėjimuose su prezidentu Fordu dalyvavo sekretorius Kissingeris ir Lenkijos užsienio reikalų ministras Stefan Olszowski. Lenkų delegacija tikisi savo viešėjimo metu praplėsti prekybos ryšius. Gierekas lankysis Houstone, Pittsburghe, New Yorke. Vakare jis pasakė kalbą National Press Club priešpiečiuose.

WASHINGTONAS. — Senatas priėmė įstatymą, kuris pakels veteranams jų gaunamas pensijas net 12%.

IS VISO PASAULIO

BEIRUTAS. — Irako kariuomenė, kovodama su kurdų sukilėliais, užėmė Zazako kalną, iš kurio ji galės kontroliuoti du svarbius tiekimo kelius. Kurdų karinės jėgos perkirstos į dvi dalis, paskelbė Irako žinių agentūra.

TOKIO. — Japonams pradėjus protesto demonstracijas ir japonų parlamente kilus aštriems ginčams, trys JAV karo laivai: raketų frigate "Worden", naikintuvai "Gurke" ir branduolinių energija varomas povandeninis laivas "Pogy" paliko japonų uostus ir išplaukė į atvirą jūrą.

WASHINGTONAS. — Senatorius Joseph Montoya, dem., iš N. M., pareiškė, kad buvęs prezidentas, jo štabo nariai kainuoja valstybei 1.5 mil. dol. per metus. Nixono nuosavybių priežiūra, jo tarnautojai ir sargybiniai, senatoriaus nuomone, per brangiai kainuoja.

DES MOINES. — Buvęs valstybės prokuroras Elliot Richardson pareiškė, kad jis mano kandidatui į senatą iš Massachusetts 1976 metų rinkimuose. Jis bandys nugalėti sen. Edward Kennedy. Richardsonas pasitraukė iš vyriausybės po to, kai Nixonas pareikalavo atleisti iš pareigų specialų prokurorą Coxą.

CHARLESTONAS. — V. Virginijoje buvo uždaryta 11 anglių kasyklų, jų darbininkams protestuojant prieš viešose mokyklose įvestus nepadorius vadovėlius.

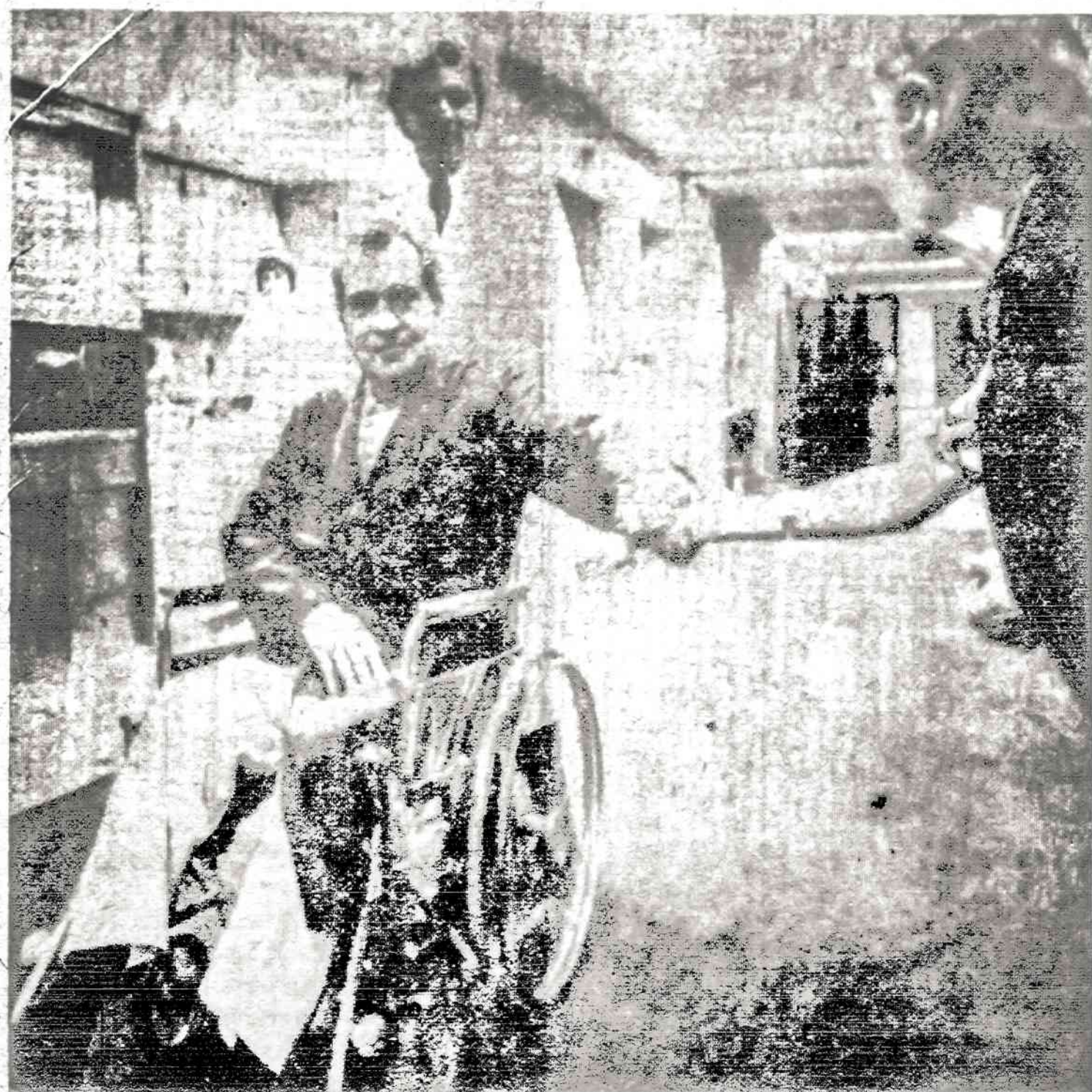
RIO DE JANEIRO. — Brazilijoje praėjusį savaitgalį nuo meningito mirė dar 29 asmenys ir 500 naujų pacientų paguldėti į ligonines.

NEW YORKAS. — Vyriausybės sveikatos departamento alkoholio istaigos vedėjas dr. Morris Chafetz pareiškė, kad Amerikoje didėja moterų alkoholio skaičius. Moterų sudarantis visą trečdalį alkoholių, kada prieš 10 metų jos sudarė tik penktadalį. Jaunimo tarpe alkoholio vartojimas irgi auga. Tarp vidurinių mokyklų mokininių, 93% jaunuolių ir 87% merginų jau yra gėrę alkoholinių gėrimų.

Rockefellerio aukos kongreso nariams

WASHINGTONAS. — Viceprezidentu nominuotas Nelsonas Rockefelleris yra praeityje davęs aukų rinkimų kampanijai metu net 22 kongreso nariams, kurie dabar svarstys jo patvirtinimo klausimą. Politikai gavo virš 100,000 dol., didžiausia auka teko senatoriui Jacob Javits — 28,750 dol.

Aukos kandidatams į kongresą siekė nuo 500 iki 2,000 dol. Aukos buvo duotos šiemet, prieš rugpjūčio mėn., kada buvo paskelbta Rockefellerio nominacija.



Buvęs prezidentas Nixonas, palikdamas Long Beach, Calif., ligoninę, atsiseivkina su savo gerbėjais.

Nobelio premija dviem politikam

OSLO. — Norvegijos parlamentas paskyrė 1974 metų Taikos Nobelio premiją dviem asmenims: japonų buvusiam premjerui Eisaku Sato ir Airijos buvusiam užsienio reikalų ministerei Sean MacBride, 74 metų.

Eisaku Sato buvo vienas iš svarbiausių liberalų partijos kūrėjų pokarinėje Japonijoje. Premjeru jis tapo 1964 m. ir išbuvo toje vietoje iki 1972 m. Sato visada kovėjo prieš branduolinių ginklų plitimą pasaulyje, siekė pasaulinės taikos. Jo vadovavimu metu Japonija atnaujino diplomatinį ryšius su P. Korėja, jis išsiderėjo iš Amerikos Okinawos salos sugrąžinimą. Sato 74 m. ir dabar yra Japonijos parlamento narys.

Airijos MacBride buvo ilgametis Tarptautinės Teisinių komisijos Ženevoje sekretorius. Ta komisija visame pasaulyje gynė įstatymų gerbimą. Būdamas Airijos ministru jis prisidėjo prie Europos žmogaus Teisių konvencijos sudarymo, vėliau jis vadovavo Amnesty International organizacijai, kurios uždavinys ginti politinių pabėgėlių, kalinių ir disidentų teises.

Atidėjo prezidento tardymą kongrese

WASHINGTONAS. — Prezidento Fordo numatytas pasirodymas Atstovų Rūmų teisinių pakomitetyje buvo atidėtas savaitę laiko iki kito ketvirtadienio 9 val. ryto, Čikagos laiku, nes Watergate teismas dar nesusijęs sudaryti prisiekusių komisijos.

Buvo nutarta, kad prezidento apklausinėjimas apie jo suteiktą Nixono kalcijų atleidimą gali apskundinti jūrą sudarymą, nes ir taip ta Watergate byla buvo nepaprastai išgarsinta ir sunku rasti Washingtono 12 žmonių, kurie apie bylą nebūtų iš anksto susidarę vienos ar kitos nuomonės.

Atidėjo prie Europos žmogaus Teisių konvencijos sudarymo, vėliau jis vadovavo Amnesty International organizacijai, kurios uždavinys ginti politinių pabėgėlių, kalinių ir disidentų teises.

VĖLIAUSIOS ŽINIOS

♦ Nauja ekonominė programa vakar buvo plačiai aiškinama iš sekretoriaus Simono kongrese. Pats prezidentas atsakė į klausimus spaudos konferencijoje. Jis žadėjo sumažinti valdžios išlaidas, nurodė, kad tik 28% amerikiečių bus paliesti pridėtinio mokesčio. Prezidentas apkaltino kongresą, kuris užlaikė nemažai įstatymų, kurie liečia JAV vidaus energijos šaltinių išvystymą.

♦ Darbo unių federacijos prezidentas Meany kritikavo 5% mokesčių pakėlimą, sakydamas, kad jis palies daug darbininkų ir vidurinių klasių, o naudos iš Fordo pasiūlymų turės tik biznesieriai.

♦ Senatas patvirtino rinkimų reformų įstatymą, kuris duos lėšas iš federalinio izdo kandidatams į prezidento vietą, po 20 mil. dol. demokratams ir respublikonams. Įstatymas panaikins didžiųjų aukotojų įtaką kandidatams.

♦ V. Vokietijoje vakar nukrito dolerio vertė, sakoma, dėl "minkštos" prezidento ekonominės programos.

♦ Streikuojanti laivo "France" įgula po mėnesio jūroje sutiko grįžti į uostą ir baigti laivo okupaciją.

♦ Dainininkė, negrė Lena Horne atšaukė savo koncertą Bostone, kur "juodi vaikai mušami akmenimis gatvėse".

♦ Sekretorius Kissingeris pradėjo pasitarimus Egipte, po to jis aplankys Siriją, Jordaną, Saudi Arabiją, Izraelį, Alžirą ir Maroką.

♦ Santo Domingo teroristai sutiko paleisti įkaitus ir išvažiuoti į Meksiką ar Peru bei politinių kalinių, kuriuos jie anksčiau reikalavo paleisti.

♦ Žemės ūkio departamentas paskelbė, kad greit bus pakeltos kainos už pieną. Ūkininkai reikalauja 13% pakėlimo.

♦ Prezidentas Fordas vakar labai pabrėžė savo pasitenkinimą sekretoriaus Kissingerio darbu valstybės departamente.

LAUKIAMA DARBIEČIŲ LAIMĖJIMO

LONDONAS. — Šiandien Didžioji Britanija renka naują parlamentą, jau antrą kartą šiais metais. Pirmieji rinkimai nedavė valdančiai darbo partijai absoliučios daugumos ir ji negalėjo praveisti savo numatytų reformų. Trečiądienį paskelbti viešosios opinijos tyrimai rodo, kad darbiečiai šiuos rinkimus turėtų laimėti padidinta dauguma. Konservatoriai palankūs Daily Mail laikraštis paskelbė, kad 45.5% iš apklausių žmonių žadėjo balsuoti už darbo partijos kandidatus, 31% už konservatorius, 19.5% — už liberalus.

Dar du žuvo Argentinoje

BUENOS AIRES. — Argentinos prezidentė Peron apeliavo į argentiniečius per televiziją, prašydama užbaigti smurtą ir žudynes, kurias ji pavadino keturiomis Apokalipsės raiteliais. Vyriausybė nesanti bėgė ir pradėsianti plačią ofenzivą prieš teroristus.

Antikomunistinė santarvė pagrobė ir nužudė dar du komunistų veikėjus. Nuo liepos 1 d. Argentinoje politiniuose atėntatuose žuvo 108 žmonės. Iš jų anti-komunistinė grupė nužudžiusi 21 asmenį.

Bostone aštrėja rasinės kovos

BOSTONAS. — Pastrėjus rasišioms kovoms, Bostono meras prašė federalinių maršalų pagalbos. Bostono mokytojų unių pareikalavo, kad viešosios mokyklos trečiądienį būtų uždarytos. Negrų Roxbury rajone minia ištraukė iš mašinos baltą taxi šoferį ir jį primušė. Jam sulaužytos abi kojos ir kiti kaulai. Jo gyvybė pavojuje.

Antradienį rytą Pietinio Bostono HS pasirodė tik vienas juodas mokinyk, nors jų turėjo būti 888. Vietinis NAACP organizacijos skyrius ragina negrus neiti į mokyklas, kol gatvėse viešpataus netvarka. English High mokykloje iš 1,029 juodų mokinių atvyko 725, iš 1,027 baltų mokinių atvyko 478. Prieš pietų pertrauką kilo muštynės ir mokykla buvo ištuštinta.

Nacionalizavimo planai paruošti

CARACAS. — Venecuelos vyriausybė, pažadėjusi paskutiniuose rinkimuose suvalstybinti naftos pramonę, jau baigia paruošti planus. Speciali prezidento Andres Perez komisija ruošiasi atšaukti užsienio bendrovėms duotas koncesijas, kurios turėtų galioti iki 1983 metų. Koncesijos apima 5.4 milijonus akrų Venecuelos žibalo laukų, kuriuos dabar valdo: Exxon, Shell, Gulf ir Mobil bendrovės.

Venecuelos užsienio reikalų ministras Efrain Schacht antradienį pasakė Jungtinėse Tautose kalbą, kurioje piktai atmetė Kissingerio kaltinimus, kad žibalo gaminančios valstybės naudoja žibalą kaip politinį ginklą. "Jungtinės Tautos — ne vieta grasinimams skelbti", pasakė ministras.

Naftos šaltinių nacionalizavimo projektas numato, kad kompensacijas nustatytų Venecuelos Aukščiausias Teismas. Venecuelos naftos daugiausia perka JAV, apie 1.5 mil. statinių per dieną.

Stebėtojai Britanijoje sutinka, kad parlamento rinkimai nesukėlė didelio entuziazmo, nes balsuotojai žino, kad, nežiūrint, kas bus išrinktas, reikalai Britanijoje greit nepagerės. Žmonės kalba, kad Britanijai reikia "naujo Čirčilio". Ekonominiai sunkumai yra didesni, negu bet kada anksčiau pokarinėje Britanijoje. Gyvenimo lygis krinta. Prekybos deficitas siekia 690 mil. dol. per mėnesį. Darbo partijos valdžia bando skolintis pinigų užsienio, tikėdamasi atiduoti skolas, kai pradės plaukti žibalas iš šiaurės jūros šaltinių.

Kai kurie Britanijos politikai siūlo reformuoti rinkimų taisykles. Paskutiniuose rinkimuose darbo partijos kandidatai gavo iš 40 milijonų balsuotojų apie 12 mil. balsų, tačiau parlamente laimėjo 302 vietas, kada liberalų kandidatai gavo 6 mil. balsų ir tik 14 vietų parlamente. Darbiečiai laimėjo tik 38% balsų, tačiau sudarė vyriausybę, nors 62% už juos nebalsavo.

Abi didiosios partijos kovoją dėl visų 635 parlamento vietų. Trečia didumu liberalų partija išstatė 618 kandidatų. Škotijoje esanti 71 vieta ir Valijoje 36 vietos visos turi ir nacionalistus kandidatus, kurie gali išstumti iš tų atstovybių didžiųjų partijų kandidatus. Komunistų partija varžosi dėl 30 vietų ir 147 kandidatai yra nepartiniai. Jų tarpe kandiduoja komunistams palanki filmų aktorė Vanessa Redgrave. Smurto apimtoje šiaurinėje Airijoje yra 12 atstovybių — rajonų, dėl kurių varžosi protestantų palaikoma unionistų partija ir katalikų remiamos socialdemokratų ir darbo partijos. Šiaurės Airijoje kandiduoja ir radikalus buvęs konservatorius Enoch Powell, kuris kovoją prieš negrų įsileidimą į Britaniją.

Fordas susitiks su Brežnevu

WASHINGTONAS. — The Washington Post vakar paskelbė, kad prezidentas Fordas susitiks su Brežnevu anksčiau, negu buvo planuota. Dar prezidento Nixono buvo planuota, kad Brežnevas atvyks į Ameriką 1975 m. vasarą, tačiau dabar nutarta susitikti ir susipažinti dar šiais metais, greičiausiai lapkričio 22-23 dienomis. Vieta dar nenustatyta, tačiau manoma, kad susitikimas įvyktų neutralioje valstybėje, Ramiojo vandenyno zonoje, tuoj po prezidento Fordo vizito Japonijoje.

Apie šį ankstyvą Fordo-Brežnevo susitikimą buvo tariamasi, kai sovietų užsienio reikalų ministras Gromyko lankėsi rugsejo 20 d. Washingtono. Pasitarime dalyvavo Kissingeris ir sovietų ambasadorius Dobryninas.

FRANKFURTAS. — V. Vokietijoje dvi bombos buvo rastos ir laiku išardytos Shell bendrovės įstaigų pastate.

Nemuno praeities pėdsakų beieškant

(Pėdsakai 3-4, 1947)

(Tiesinys)

Fenų duomenų ieškojimo pastangos

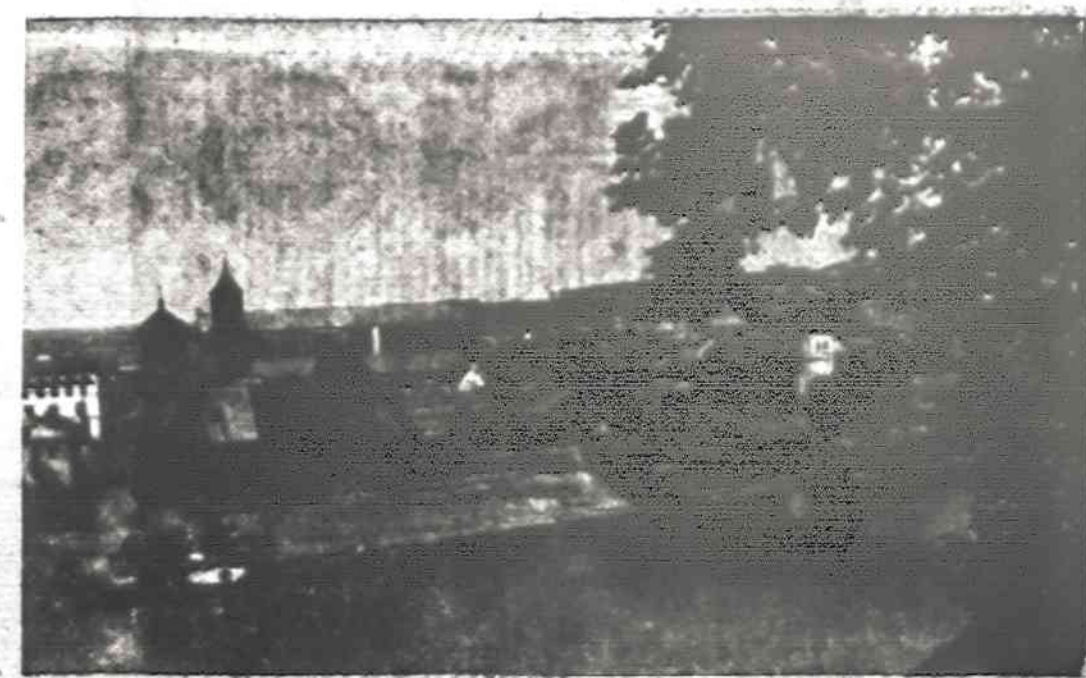
Pradėję naujus Nemuno tyrimus, kiek viename žingsnyje jutome senų dokumentų trūkumą. Išspausdinta apie Nemuno tyrinėjimus labai nedaug: 1. H. Kelferio 1899 metų monografija "Memel-, Pregel- und Weichselstrom, ihre Stromgebiete und ihre wichtigsten Nebenflüsse"; 2. V. N. Cholsėvniko 1902 metais Kostromoje išleista knygtė "N-man". Atskiros informacijos išbarstytos įvairiuose rinkiniuose (Stackenbergo, Zavadz-kio, Balinskio, Gimbalenkos, Pa-synkovo ir kt.). Apie Nerį Drez-dene 1871 metais išleista daili K. Tyszkiewicziaus monografija "Wilija i jej brzegi" pagal 1857 metų ekspedicijos duomenis.

Buvo mėginta ieškoti senos medžiagos archyvuose. Su So-vietų Sąjunga Lietuvos turėjo gerus santykius, tačiau į visus pasiteiravimus buvo gaunamas stereotipinis atsakymas: tokios medžiagos archyvuose nerasta. Teko griebtis privatos iniciatyvos. Panaudodamas įvairių hi-

drologinių konferencijų progą lankiau Petrapilį ir Maskvą, ne-bodamas įtarinėjimų iš vienos pusės ir pavojų iš kitos. Kiekvie-ną kartą įsibraudavau į įstaigų archyvus ir išgaudavau svarb-čiausius duomenis savo darbu ir rizika.

Vienoje įstaigoje (tuo tarpu jos vardo neminėsiu) radau Ne-muno kilpos projektą su kai ku-riais tyrinėjimų duomenimis. Įstaigos direktorius leido pasi-naudoti medžiaga slapta: visai sekmadienio diena uždare ma-ne savo kabinetą, kur nukopi-javau kalkėje visus planus, brė-žinius, nusirašiau visas tabeles; visa tai sudarė 12 kvadr. metrų plotą. Laimingai atgabėjęs tą turtą, panaudojau savo leidiniui "Nemuno kilpa" (Kosmos, 1929). Po kelerių metų patekęs į tą įs-taigą, to projekto pėdsakų ne-be-radau; jis pateko į slaptus ar-chyvus.

Kitą kartą užtikau vienoje įs-taigoje kai kurias Nemuno hori-zonto observacijas, kurių mums kaip tik stigo. Nieko nelaukda-mas ir neklusdamas, čia pat nusirašiau visas tabeles. Mano kolega iš Latvijos, kuris ten pat



Aleksoto filiet per Nemuną. Toliau matosi Kauno senamiestis

rado jam reikalingas observaci-jas, paprašė jas nurašyti vieną tarnautoją; reikalas iškilo viešu-mon, patirta daug nemalonumų ir... nieko negauta, net ir po di-javau kalkėje visus planus, brė-žinius, nusirašiau visas tabeles; visa tai sudarė 12 kvadr. metrų plotą. Laimingai atgabėjęs tą turtą, panaudojau savo leidiniui "Nemuno kilpa" (Kosmos, 1929).

Po kelerių metų patekęs į tą įs-taigą, to projekto pėdsakų ne-be-radau; jis pateko į slaptus ar-chyvus. Kita kartą užtikau vienoje įs-taigoje kai kurias Nemuno hori-zonto observacijas, kurių mums kaip tik stigo. Nieko nelaukda-mas ir neklusdamas, čia pat nusirašiau visas tabeles. Mano kolega iš Latvijos, kuris ten pat

Visa tai buvo įmanoma ligi 1933 metų. Vėliau įsigalėjo "slaptomanija", visi archyvai padaryti slaptais, neva kariniais sumetimais, nors senoji hido-rologinė medžiaga nieko artimo su tuo neturėjo. Čia tegalima prisiminti lietuvišką patarlę apie šunį ant šieno.

1930 metais dalyvavau Pabal-tijo hidrologų konferencijoje Varšuvoje. Ten radau Nemuno išilginį profilį, bet hidrologinis institutas man jo paskolinti ne-sutiko; tada vienas kolega Poli-technikos institute nufotografo-vo man visus brėžinius.

Nelengva buvo gauti gautą ir surinktą medžiagą. Gerda-mas teisybė, turiu pasakyti, kad nepatyrčiau jokių sunkumų iš ru-sų ir lenkų pasienio pareigūnų pusės, bet turėjau daug nemalo-numų nuo kaimynų latvių; čia turėjau su asaromis ginti savo popierius ir knygas. Už tą visą medžiagą, kuri "nelegaliai"ėjo iš Lenkijos, buvo persiunčiama Latvijos Jūrininkystės departa-mentui tarpiniakaujant, tik ret-karčiais tekdavo sumokėti trigu-bą muitą Lietuvos muitinei.

Santykiai su Vakarais

Lygiai, kaip Rytų kaimynai, slėpė nuo mūsų savo archyvus vokiečiai.

Mums buvo žinoma, kad Di-džiojo Karo metu vokiečiai vyk-dė Nemuno tyrinėjimus; buvo rasta vandens matuoklių liekanų ir laikinųjų reperų. Daug kartų buvo mėginta prieiti prie ty-rinėjimų archyvo; įstaigos atsa-kydavo nieko nežinančios arba stačiai, kad visa medžiaga su-naikinta, kaip nereikalinga.

Atsiktikinau atsiliepi į vieną mūsų leidinio recenziją senas vo-kiečių hidrometras A. Züllich iš Breslau. Jis rašęs mums, kad 1917-18 metais įsai matavo Ne-

muno debitus; įrodymui atsiun-tė vieną matavimų santrauką. Šiulė mums savo juodraščius, matyti, norėdamas kai ką gau-ti; užsigavęs dėl vieno politinio įvykio, senukas šiuokščiai nu-traukė korespondenciją.

Radęs siūlą, mėginau eiti prie kamuolio. 1930 metais dalyvau-damas Pasaulinėje energijos konferencijoje Berlyne susipaži-nau su tuometiniais galiūnais, kurie pažadėjo visą paramą. Tu-rėjau žinių, kad Nemuno medžia-ga randasi Siemenso firmoje, kuri projektavo Nemuno hido-roelektrinę stotį. Nuvykęs pas vie-ną Siemens — Bauunion direk-to-rių buvau labai maloniai sutik-tas. Direktorius pažadėjo per-leisti hidrologinę medžiagą, ta-čiau su sąlyga, kad aš tarpini-nkaučiau firmai gauti Klaipėdos uosto statybos darbus, kuriems buvo paskirtos varžytynės. Už-sigavęs dėl tokio nedviprasmiš-ko pasiūlymo, nutraukiau de-rybas. Vėliau firma stengėsi at-itaistyti savo direktoriaus netak-tą; paaiškėjo betgi, kad firma jokių Nemuno tyrinėjimų duome-nų neturėjusi, o vien Neris jė-gainės projektą.

Klaipėdos uosto archyve inž. E. Kurganavičius užtikio seną Nemuno žemupio horizontų ob-servacijų medžiagą. Norėdami išvengti vokiečių reagavimo, vi-sas hidrologines bylas garlaiviu pergabėjom į Kauną; čia jos bu-vo saugojamos Hidrometriniame biure. 1939 metais, kai vokie-čiai prisijungė Klaipėdos kraštą, jie patiekė tikslų sąrašą, pagal kurį visos bylos buvo grąžintos.

Tarp tų bylų buvo Smalinin-kų vandens matavimo stoties ob-servacijos nuo 1830 metų. Ber-lyno hidrologinio instituto archy-ve, prie kurio dideliais sunku-mais priejau, radau seniausius duomenis — 1811 metais pra-de-dant. Tokią brangią medžiagą surinkęs ir sutvarkęs, išleidau, nugalėdamas įvairias kliūtis, 1930 metais, kaip II hidrometri-nį metraštį. Dailų leidinį, kuriuo žavisi pasaulio hidrologai, puo-šia Vytauto Didžiojo portretas; norėdamas apeiti tuos, kurie sto-vėjo Lietuvos išdo sargyboje, de-dikavau šį brangų leidinį tuo-metiniam Jubiliumui. Dailininkas, kurio darbo portretą norėjau pa-dėti viršelyje, pareikalavo 50 lt. honoraro; negavęs leidimo, kreipiausi į "nežinomą dailininką" — "Spindulio" spaustuovės piešėja. Tiesa, kada knyga buvo išleista ir padarė įspūdžio, atėjo pavė-

luotas leidimas honorarui apmo-kėti...

Likimas lėmė, kad antrojo ka-ro ir antrosios vokiečių okupaci-jos metu mums pavyko pamaty-ti 1917-18 metais atliktų tyrinė-jimų duomenis, nors, deja, tik trumpam...

1943 metais vokiečiai buvo susirūpinę panaudoti Nemuno energiją. Netikėtai techninės priežiūros įstaigoje (Technisches Hauptamt) Kaune atsirado da-lis per 20 metų ieškotos ir nesu-rastos medžiagos: planai, profi-liai, debito matavimo bylos. 1944 metais Karaliaučiaus Vandens Ke-lių Direkcijoje pavyko rasti ir likusią medžiagą — horizontų observacijų bylas; čia, pasirodė, jos buvo nuo mūsų slepiamos. Dabar, pagaliau, bylos buvo pa-skolintos mums ir nukopijuotos. Kiek žinoma, visa tai sudegė Ka-raliaučiuje 1944 metais rudenį; pa-silikio, jei bus išsaugoti, mano padaryti nuorašai.

Ką pasiekė vokiečių įstaigos, šykščiai slėpdamos nuo mūsų jiems mažai reikalingas bylas? Per 20 metų išnyko beveik visi niveliacijų taškai, todėl iš tų dar-bų niekas neturėjo ir neturės naudos. Vis dėlto senoji medžia-ga išaiškino mums kai kuriuos neaiškumus, padėjo užpildyti Di-džiojo Karo metu paliktą obser-vacijų spragą, kitaip tarant — užpildyti vieną tuščią Nemuno praeities puslapį; tą galime lai-kyti nemažu laimėjimu mokslui, ir ne vien Lietuvos mokslui.

P. S. Prof. Steponas Kolupaila, gimęs 1892 m. rugsėjo 14 d. Tuminiskėse, Latgalijoje, mirė 1964 m. balandžio 9 d. South Bend, Ind. Paskutinis jo para-šytas stambus veikalas — Bi-bliography of Hydrometry 975 puslapių knyga anglų kalba bu-vo išleista 1961 m. JAV-bėse: knygoje autorius lietuviškai įra-šyta dedikacija, kad šis jo vei-kalas skiriamas jo tėvų žemei — Lietuvai.

(Pabaiga)

ANASTAZIJA TAMOŠAITIENĖ ČIKAGOJ SU TAPYBOS IR GOBELENŲ PARODA

Po daugiau kaip 10 metų Či-kagos lietuviai vėl susilaukė ta-lentingos ir nepaprastai produk-tingos dailininkės — menininkės paveikslų tapytojos, kilimų — gobelenų audėjos, lietuviškų tau-tinių drabužių audėjos ir peda-gogės Anastazijos Mažeikaitės-Tamošaitienės, kurios abiejų rū-šių kūrybos — 15 tapybos pa-veikslų ir 26 kilimų-gobelenų pa-roda įvyksta Čiurlionio galerijo-jė, atidarymas šį penktadienį, spalio 11 d. 7 val. vakaro. Pa-roda truks iki sekmadienio spa-lio 20 d. imtinai. Dail. Tamošai-tienė į Čikagą pasikvietė ir jai parodą surengė švėkšniškių draugija savo aukstinio jubile-jaus proga, kadangi dailininkė yra švėkšnos gimnazijos auk-lėtinė ir nors toli nuo Čikagos gyvendama yra švėkšniškių skai-toma savo draugijos garbės na-re.

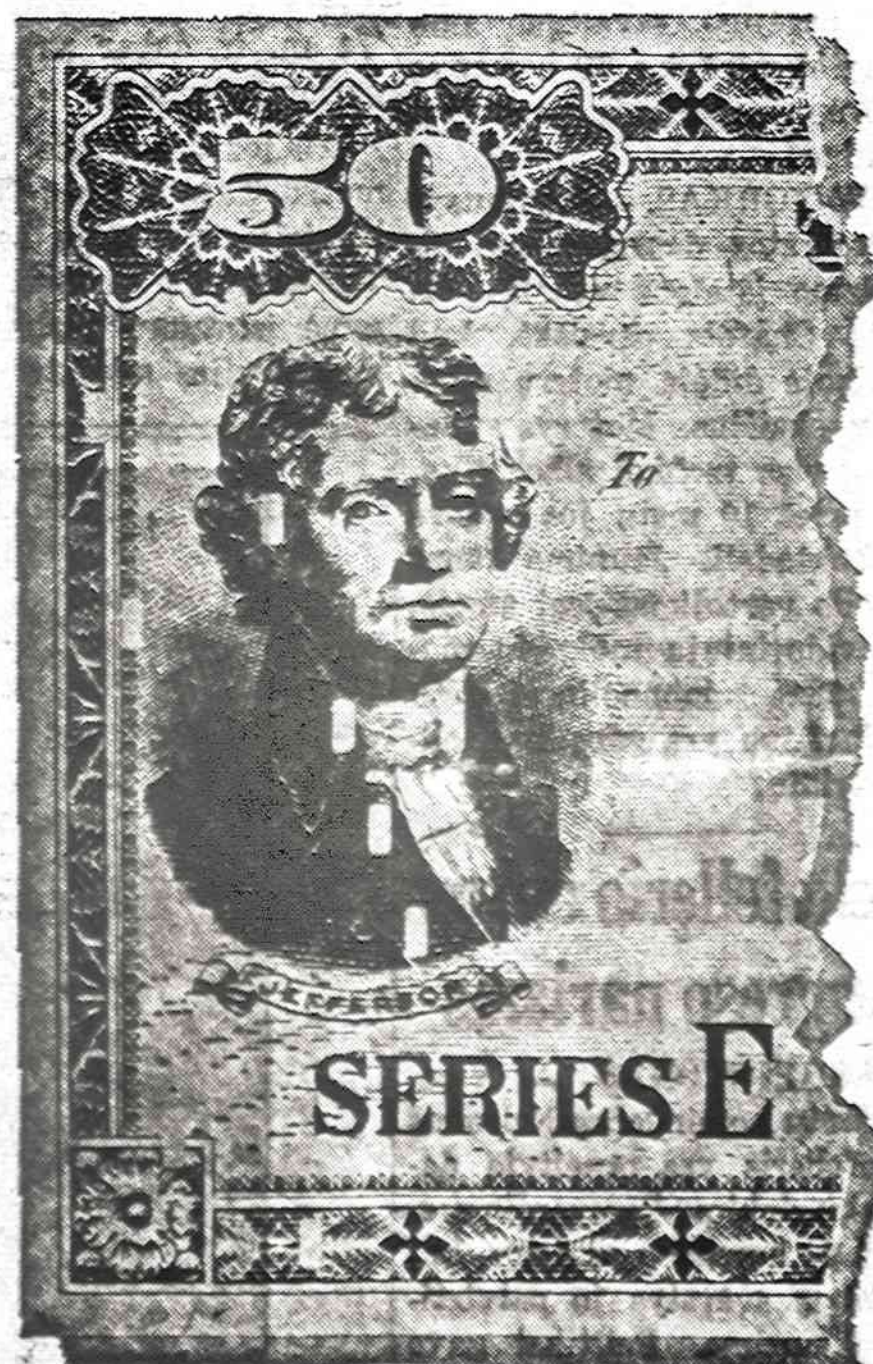
Gimusi 1910 m. rugsėjo 9 d. Vainuto mieste, Tauragės apskr., dabar, pačiame amžiaus darbingume, ji menininkų šei-moje atsižymi nepaprastu darb-tumu ir kūrybos produktyvumu.

Nors nutapyti paveikslą ir jai trunka apie savaitę, o išausti go-beleną net apie metus laiko, ji jau yra sukūrusi, kaip ji pati sako, "keletą šimtų" paveikslų ir išaudusi gobelenų "tik" kelias dešimtis. O kiek yra išaudusi išstudijuotai gražių lietuviškų tautinių kostiumų, ji ne pati skaičiaus nebežino. Lietuvaitės Kanadoje ir JAV-bėse didžio-jasi, kurioms pasisekė Tamošai-tienės staklėse austą tautišką garnitūrą įsigyti.

Anastazija Tamošaitienė yra puslapių knyga anglų kalba bu-vo išleista 1961 m. JAV-bėse: knygoje autorius lietuviškai įra-šyta dedikacija, kad šis jo vei-kalas skiriamas jo tėvų žemei — Lietuvai.

VISI LIETUVIAI BIZNIERIAI GARSINKITĖS NAUJIEŅOSE

Steal me. Burn me. Throw me away. I'm still yours.



Once you bring me home, I'm yours forever. Even if I'm burned, Or lost, Or stolen. If you look for me and can't find me, just report it. And you'll get me back, as good as new. And remember: I'll never break your heart. Or leave you stranded in the tight spots. I'll always be there when you need me. And that ought to make you feel pretty secure.

Now if I don't pay 9% interest when held to maturity of 5 years (1968 the first year). Bonds are repaid at 10% when held to maturity. When needed, they can be cashed at your bank. Interest is not subject to state or local income taxes, and federal tax may be deferred until redemption.

Take stock in America. Join the Payroll Savings Plan.

NAUJIEŅOS

1739 So. Halsted Street Chicago, Ill. 60608

1974
Plymouth-Chrysler-Imperial

Duster 2-Door Hardtop
\$2,695.00 — 6 CILINDERIŲ, PIGI LICENCIJA

- Mes stengiamės duoti lietuviams geriausią patarnavimą ir geriausius pirkimo sąlygas.
- Turime jaunuoliams mašinų pradant nuo \$100.

BALZEKAS MOTORS
4030 So. Archer Tel. VI 7-1515

RIMTA KNYGA — GERIAUSIA DOVANA

Naujiene galima gauti puikių knygų, kurios paduot bet kokią knygų spintą ar lentyną.

K. Bielinis, PENKTIEJI METAI, gražiai įrišta, 592 psl.	\$6.00
K. Bielinis, DIENOJANT, gražiai įrišta, 464 psl.	\$6.00
Prof. Vaclo. Biržiška, ALEKSANDRYNAS, I tomas, gražiai įrišta, 431 psl.	\$7.50
Prof. Vaclo. Biržiška, SENŲJŲ LIETUVIŠKŲ KNYGŲ ISTORIJA, I dalis, 208 psl., įrišta — \$3.00, minkštai viršeliais — \$2.00; II dalis, 225 psl., įrišta — \$3.00, minkštai viršeliais	\$2.00
Dr. K. Grinius, ATSIMINIMAI IR MINTYS, I tomas, 300 p.	\$2.00
Prof. S. Kairys, LIETUVA BŪDO, gražiai įrišta, 416 psl.	\$5.50
Kipras Bielinis, GANA TO JUNGO, 492 psl., minkštai viršeliais.	\$5.00
Juozas Liūdžiū, RAŠTAI, 250 psl.	\$3.00
P. Liūdžiūviene, ATSIMINIMAI APIE JUOŽĄ LIŪDŽIŲ, 88 psl.	\$1.00
Janina Naronė, TRYS IR VIENA, jaunystės atsiminimai, 170 psl.	\$3.00
M. Gudelis, POVILAS MILERIS, biografijos bruožai 232 puslapiai	\$3.00

NAUJIEŅOS,
1739 S. Halsted St., Chicago, Ill. 60608. — Tel. HA 1-6100

Lietuviams reikalinga literatūra

Aukščiausios lietuvių, kurių rupi ginti mūsų krašto laisvę ir tauti-vų gerovę, privatai susipažinti su žemiau išvardintomis knygomis. Čia sumenktos knygos galima užsisakyti Naujienose.

Juozas Kapočinskis, SIAUBINGOS DIENOS. Atsiminimai apie-riedantį Lietuvą, degtiną nuo bolševikų ir gyvenimą tremtinio sąty-gose vokiečių. 213 psl., kietas drobės viršelis kainą 4 dol.

J. Audenas, PASKUTINIS POSEDIS. Minučių užskaičiu aprašyta pasakuties apdriktas Lietuvos dienos ir valandos, kuriose yra išsiskęjęs nesikeičiantis komunizmo klaidingumas paverdant tautos ir asmenis. 270 psl. \$4.00.

CIRAGIETĖS ĮSPUDŽIAI KOMUNISTŲ PAVERTGTOJ LIETUVOJ. Kurių buvo vienuje, Irakuose, Druskininkuose, Kaune, Naudakiuose, Klaipėdoje ir Palangoje. Vaidus aprašymai, ką ji ten matė, kokias kalbas girdėjo ir ką jai žmonės pasakė. 95 psl. \$1.50. Yra taip pat versija ir angli kalba

D. Kurašius, MAGISKUOJŲ KILIMŲ Į VILNIŲ. Kelionės į Lietu-vą įspūdžiai iliustruota foto nuotraukomis. 331 psl. \$3.00.

D. Kurašius, KELIŲ Į ANAPUS GELEŽINIS UZDANGOS. Au-tomobiliai pastatomi dešimties kilometrų ir agitpropo propaganda bei politiškosios. Atn knygos parasytos lengvu, gražu stiliu

Vincas Zemaitis, LIETUVIŲ ETNINIŲ SIENŲ KLAUSIMAI. 3 istoriniai žemėlapių 106 psl. Kaina \$2.00.

Vincas Zemaitis, LIUBLINO UNIŲS SUKAKTIES PARASTĖJĖ. 84 psl. Kaina \$1.50.

Su II kn. leidiniais yra graunam

NAUJIEŅOSE, 1739 SO. HALSTED ST., CHICAGO, ILL 60608

NUOTAIKAI JŲTOJ valandoms aruo užsakant paštu ir pridėdant čekį ar pinigų paimdą



Šie du kalakutai ir jų varovai buvo diskvalifikuoti iš Indianos kala-kutų lenktynių, nes varovai bandė juos pastumti ar patempti į priekį.

I. KLAUSEIRIS

VAIZDAI, MINTYS IR SVARSTYMAI MASINIŲ ŽUDYNIŲ KNYGŲ SUKELTI

(Tęsinys III)

Vokiečiai rengė žydų žudymus

Kartais pasigirsta pasaulyje paplitusių žydų balsų, kaltinančių lietuvių tautą dėl žydų žudymų. Lietuvoje išleistose knygose "Documents Accuse" ir "Masinės žudynės Lietuvoje" ir "Masinės žudynės Lietuvoje" dokumentais įrodoma, kaip vokiečiai organizavo ir vykdė žydų žudynes.

Išlikęs slapstas SS brigadefiurerio ir policijos gen. majoro V. Štalekerio raportas apie žudynes Lietuvoje. Iš jo aišku, kad vokiečių buvo imtasi įvairių priemonių paslėpti jų nurodymus dėl žydų naikino ir buvo stengtasi sukelti įspūdį ir sudaryti filmams ar fotografijoms vaizdą, jog patys lietuviai ėmėsi griežčiausių priemonių prieš bolševikus ir žydiškuosius priešus. Į žudynių darbą įtraukti ne daug lietuvių tepaviko ir "gana sunkiai sekėsi sukelti vietines antisemitines jėgas", skustasi to gen. majoro savo raporte.

Įrodžius, kad žydus žudyti ėmėsi vokiečiai, įtraukdami šiek tiek ir lietuvių į tą žudynių darbą, bolševikų išleistose knygose sakoma, kad dėl to negalima kaltinti visą tautą, tačiau prisidėjusiems prie tų žudynių lietuviams nepagailima įvairiausių kaltinimų žodžių. "Masinių žudynių Lietuvoje" knygoje surašyta daugybės asmenų parody-

mai. Apklausiūnėti pagauti žudynes vykdę, apklausiūnėti jas mačiusieji ir nužudytųjų kai kurie giminės. Žinoma, duodama medžiaga tik apie žudynes vokiečių okupacijos metu, bet nutilima bolševikų vykdytos žudynės ir trėmimai tiek pirmosios okupacijos metu, tiek vėl raudonajai armijai antrą kartą Lietuvą užėmus.

Ir būdinga dar tas, kad išspausdinti antrosios okupacijos metu suimtųjų parodymai (vadinamųjų nacionalistų ar baltaraišių), duodama trumpa jų biografija, pridėdama, jog tarybinio teismo nuteistas, bet niekur iš keliasdešimt tokių tardytojų ir nubaustų asmenų nepasakoma, kokia bausmė nubaustas: nužudytas, kalėjimui padėtas ar ištremtas į Sibirą. Tačiau dar daugiau yra toje knygoje tardytų lietuvių, visai net neminint, kad būtų nubaustas ar nuteistas, o tik pridėdama, kur toks žmogus suimant dirbo, o kas su juo atsitiko po suėmimo — tyla. Tai šitaip bolševikiniai autoriai tyla dengia tas masines žudynes, kurios buvo vykdomos Lietuvoje, kai į ją antrą kartą įvygiavo raudonoji armija. Žinoma, ne užsimenama ir apie pirmosios okupacijos aukas, apie tuos lietuvius, kurie ištremti į Sibirą bei 1941 metais, bolševikams į Lietuvos bėgant, enkavedistai išžudė. Net ir apie "baltarai-

šių" spaudytuosius kalbant, tik vienoje vietoje prasitariama, jog du sušaudyti vyrai talkininkavo deportaciją į Sibirą darbe 1941 metais. Šiaip kiti tik minimi, kaip įvairūs partorgai, lyg be kaltės. O juk žinoma, kad tie partorgai buvo aktyvūs įskundžiant komunistams visai nekalčius lietuvius, kad pagelbėjo trėmimus vykdančiam, kad kai kurie pasigrobė išvežtųjų turta. Tad šitokia veikla ir buvo pagrindas išaukęs kerštą komunistinio režimo talkininkams.

Žudynių dokumentų rinkimas

Okupuotoje Lietuvoje propagandai, aukštinančiai Tarybinę Lietuvą ir dergiančiai nepriklausomybės laikus, pinigų ir darbininkų netrūkstą. Kaip matome iš išleisčių knygų, netrūkstą pinigų ir dokumentacijai surinkti apie žudynes, tik ne apie tas, kurios bolševikų įvykdytos.

"Masinių žudynių L." knygoje sakoma: "Šios rinkinio paruošėjai neturėjo galimybės paskelbti visų turimų dokumentų ir įdėjo tik tuos, kurie, jų manymu, yra didesnės vertės". Kitoje vietoje rašoma: "Dėl dažnai pasitaikiusių vieno ir to paties fakto duomenų prieštaravimo, lyginant įvairius šaltinius, surašytus skirtingu laiku, nelengva buvo atrinkti teisingiausią, labiausiai atitinkantį tiesą, variantą. Todėl gali pasitaikyti netikslumų".

Taigi, knygos sudarytojai reiskia abejonių dėl galimų netikslumų. Ir tikrai, kai kuriuos liudijimus tardytų ar tik apklausiūnėtų asmenų reikia vertinti atsargiai, nes net nežinoma, kokios aplinkybės ir kaip jie buvo tardomi bei apklausiūnėjami. Tačiau vienu dalyku, paskelbtų dokumentų fotografijomis ir turiniu negalima nepatikėti. Ypač, kad kai kuriuos įsakymų plakatus, nutarimus ir potvarkius ne vienas išeivių būsimas patys ten vokiečių okupacijos metu matė, skaitė ar net savo rankose jų nuorašus laikė.

Vokiečių okupacijos metu bene Savitarpinė pagalba per valstiečių viršaičius, seniūnus ir miestų valdybas rinko žinias, kurie ir iš kur žmonės ištremti į Sibirą. Tačiau šiandien išeivijoje vargu kur yra tikslesni ištremtųjų sąrašai. Gal anais metais tokie dokumentacijai ma-

Ne tiek grybų svarbu, kiek ištrūkti į gamtą

Čikagos lietuviai turi skambaus vardo "Medžiotojų ir meškeriojų" organizaciją. Grybautojai, kurie medžiotojus su meškeriojais skaičiumi "kepurėmis užmėtytų, jokios savo vardo vertos organizacijos neturi ir būdami tokie individualistai, nebūtinai privalo turėti. Bet taip buvo, kol kiekvienas šeima tebeturėjo savo individualias grybijas, kurias didžiausioje paslaptėje nuo kito kito galėjo laikyti ir patylomis vogčiomis sli-

žai skirta ir dėmesio, o yra atvejų, jog padaryti tokie rinkiniai, kurie dabar tik kokupantui į naudą. Pavyzdžiui, Laikinosios Lietuvos vyriausybės įstatymai, nutarimai ir potvarkiai 1941 metais, jau vyriausybei nebeveikiant, Teisingumo valdybos surinkti į knygą yra labai parankūs komunistams leidiny. Ir gyvenimo ironija: 1941 m. rugpjūčio 1 d. ministerio pirmininko pareigas einančio asmens ir vidaus reikalų ministerio pasirašytas žydų statusas, bet... ke lioms dienoms praėjus ir patį tokį statutą išleidusi vyriausybė vokiečių priversta darbą baigti ir tik jos vardas ir darbai liko istorikams vertinti.

Be abejo, vokiečių okupacijos metu leistas Lietuvių Archyvas yra dokumentavęs bolševikų nusikaltimus iškeliančios medžiagos. Tačiau to maža. Dar blogiau išeivijoje, nes mažai atlikta darbų, kurie keltų komunistų nusikaltimus ir gintų lietuvių nuo nepagrįstų kaltinimų. Anais metais žydų likimu buvo susidomėjęs J. Rimšauskas. Rinko medžiagą, susirašinėjo su įvairiais asmenimis, bet vėliau kažkur jis su visa surinkta medžiaga dingio; ir tik vėl spaudoje jo pavardė paminėta, kai jis jau mirė. Kada bus baigiamas jo pradėtas darbas, nežinia.

Tiesa, "Mūsų Lietuva", B. Kvickio paruošta knyga, kad ir ne tam specialiai skirta knyga, talpina nemažai rašinių iš įvairių Lietuvos vietų apie ten buvusį komunistų siautėjimą ir žmonių žudymą. Vertingi yra ir keletos Sibiro kancėlas išgyvenusių lietuvių parašyti atsiminimai. Paminėjus Br. Kvickį, reikia pasidžiaugti, kad jo dukteriai Danguolei pavyko bent šešioms dienoms į Lietuvą nuvažiuoti ir taip pastabiai savo įspūdžius, iškeliant rusifikaciją, surašyti ir spaudoje paskelbti. Yra ir kitas faktas: kita to pat Kvickio duktė prašėsi į Lietuvą, į Vilniaus universitetą surengtus svečiams lietuviams kursų. Ji nepritaria dėl to, kad jos tėvas pasižymėjęs savo raštais, keliančiais okupanto nederbybes. Vadinasi, Stalino laikų "įstatymas", jog ir vaikai kalti dėl tariamų tėvų kaltės, dar ne visai iš sovietinės praktikos išnykęs.

(Pabaiga)



Gruzoje daryta nuotrauka rodo merginą su arbatos šakele. Gruzojos plantacijose užauginama daug arbatos.

Istorinis spaudos sukakčių minėjimas

Detroito visuomenė ateinančią sekmadienį, t. y. spalio 13 d. išgyvens ypatingą istorinį spaudos epizodą. Bus minima spaudos draudimo laikai, spaudos laisvės atgavimo ir spaudos pavergimo okupuotoje Lietuvoje.

Spaudos minėjimą organizuoja Detroito aragnacijų sudarytas komitetas. Minėjimą

dienas, net iš vakaro nakvinais — išskubėjo apie pusantro šimto mylių į Michigano valdiškuosius miškus, ir nė vieno grybo neradę grįžo linksmesni kaip kad būtų bušelius grybų parsivežę! Sveikos, geros nuotaikos priežastis buvo ta, kad Michigano gamta visus pasitiko savo gražiausiomis rudens spalvomis, kokias tik pati Gamta moka nutapyti. Tos spalvos truks ir dar labiau ryškės dar porą savaitių, tad gamtos ir grožio, žinoma ir grybų mylėtojai, dar turės geras progas nemokamai didžiausią Gamtos meno rudeningą parodą pamatyti ir pasigėrėti.

Kad tuščiais krepšiais nereikėtų į Chicago grįžti, buvo pakeleję rastas 40 akrų vaismedžių sodas, pilnas vešlių obelių ir kriaušių, raudonuojančių ir geltonuojančių vaisių — obuolių ir kriaušių (grūšių) pilnas.

Malonūs to sodo savininkai duoda svečiams patiems nuo medžių prisiskinti puikių nunokusių vaisių kiek tik kas nori — už labai nuolaidžią žmonišką kainą. Jų adresas yra: A. Mykolėnas, 7080 Pullman Road, South Haven, Mich., tel. (616) 637-6123. Prisipylę bagažines vaisių, visi buvome patenkinti grybų neradę, nes nebūtų vaisiams vietos likę.

A. Musteikis, komiteto vardu

Akademiją pradėsime 12 val. 30 min. Lietuvių namuose. Organizacijos prašomos atnešti savo vėliavas į akademiją; čia bus pagerbti mirusieji spaudos kovotojai. Sv. Antano parapijos klebonas kun. Kazimieras Šimaitis sukalbės invokaciją. Prof. Aldona Augustinavičienė, viešnia iš Klevelando, skaitys paskaitą apie spaudą. Akademiją užbaigsime Tautos Himnu.

Meninę spaudos minėjimą dalį atliks moterų ansamblis, vadovaujamas muz. St. Slizio.

Į akademiją ir koncertą moksleiviai įeina nemokamai, visi kiti aukoja po 2 dol. Masišnos bus saugojamos dviejų policininkų.

Lietuvių namuose bus labai įdomi ir reta spaudos draudimo laikų paroda, kurią tvarko skautų veikėjas Alg. Vaitiekaitis, talkininkaujant ponai Kaunelienei ir V. Tamošiūniui. Paroda bus atidara nuo 12 val. sekmadienį. Jaunime, pamatykite parodą.

Komitetas maloniai kviečia lietuvių visuomenę gausiai dalyvauti pamaldose, akademijoje, parodoje ir pietuose pagerbdami garbingus svečius, kurie dirba sunkų lietuviybės darbą.

Jau išėjo iš spaudos ir galima gauti knygų rinkoje

AMERIKOS LIETUVIŲ POLITIKA

Dr. Kazio Šidlausko knyga apie Amerikos lietuvių pastangas daryti įtakos į krašto politiką. 102 psl. Kaina \$1.50.

Knygos bus išsiųstos, jei \$1.50 čekis arba Money Orderis bus pasiųstas tokiu adresu:

NAUJIENOS,

1739 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608

KNYGOS ANGLŲ KALBA

A VISIT TO SOVIET OCCUPIED LITHUANIA. Čikagietis išpūdi okupuotoje Lietuvoje apsilankius. 101 psl. Kaina \$1.00.

J. Jasminius, A KISS IN THE DARK. Pikantiškų ir intymių nuotykių aprašymai, paimiti iš gyvenimo. Lengvas stilius, gyva kalba, gražiai išleista 150 psl. Kaina \$2.50.

Kristijonas Donalaitis, THE SEASONS. Klasinės poemos "Metai" poeto Nado Rastenio vertimas. Gražus leidinys, 127 psl. Kaina \$3.00.

Dr. Juozas B. Končius, VYTAUTAS THE GREAT. Istoriniai DLK Vytauto brožai, paliečiant to laiko Lietuvos valstybės ir jos kaimynų istoriją 211 psl. Kaina \$3.06. Kietais viršeliais \$4.00.

Danguma šių knygų yra tinkamos dovanos įvairioms progoms. Jas ir kitas knygas galima įsigyti atslankius į Naujienas arba atsiusus čekį ar piniginę perlaidą.

NAUJIENOS

1739 South Halsted Street, Chicago, Ill. 60608

POEZIJOS VEIKALAI

Poezija — kaip pavasaris, kuris pradžioje pro tirpstantį sniegą liepia lazdynui išskleisti mažutį deimantų spindintį žiedą, apkauso medžių šakas žirginiais, kaip konfetėmis ir pamazū įveda į gamtos vaizdą ir garsų stebuklus. Dramatiškai besikeičiančios gamtos scenovaizdžiuose svaioja, juokauja ir verčia poetai, pajėgdami išreikšti žodžiais jausmų ir minčių gelmes.

Naujienose yra gausūs pasirinkimas poezijos leidinių:

1. J. Augustaitytė-Vaičiūnienė, ŽVAIGŽDĖTOS NAKTYS. Didelio formato, 128 psl. Kaina \$1.—
2. Jurgis Baltušaitis, ŽEMĖS PAKOPOS. Elegijos, giesmės, poemos. Kišeninio formato, 157 psl. Kaina \$2.00.
3. Burkų Juzė, EILĖRAŠČIAI IR RAŠTAI. 155 psl. \$1.50.
4. Vincas Jonikas, LYDEJAU VIEŠNIA VĖTROJE. Eilių rinktinė, 169 psl. Kaina \$3.00.
5. Kleopas Jurgelionis, GLUDI - LIUDI. Lyrikos eilės, 105 psl. \$2.00.
6. Anatolijus Kairys, AUKSINĖ SĖJA. Eilėraščiai, 88 psl. \$2.00.
7. Nadas Rastenis, TRIJU ROZIŲ ŠVENTĖ. Eliuoti pasakojimai apie 3 išvengtąs lietuviškas senovės laikais su autorius iliustracijomis. \$5.00.
8. Nadas Rastenis, THE FOREST OF ANYKŠČIAI, Antano Baranauko "Anykščių šilelis" vertimas, 42 psl. \$2.00.
9. Balys Rukša, UGNIES PARDAVĖJAS. Eilės, 95 psl. \$1.00.
10. Stasys Sančvaras, ATDARI LANGAI. Rinktinė lyrika, 167 psl. \$3.00.
11. Stasys Sančvaras, AUKOS TAURĖ, 5-ji lyrikos knyga, 152 psl. \$2.50.
12. Petras Sagatas, SAULĖLEIDŽIO SPINDULIUOSE. Eliuoti kūrinių lial, 92 psl. \$1.00.
13. Petras Sagatas, PLAUK, MANO LAIVELI. Eilėraščiai, 112 psl. \$1.00.
14. Eugenijus Gruodis, AGUONOS IS SMELIS. Eilės, 70 psl. \$1.00.
15. Elena Tumienė, KARALIAI IR ŠVENTIEJI. Eilėraščiai, 80 psl. \$2.50.
16. Alfonsas Tvrutis, METU VINGIAI. Lyrikos rinktinė, 180 psl. \$3.00.
17. Jonas Valaitis, SENOVĖS LIETUVIŲ DIEVAI. Mitologijos posmai, 55 psl. \$1.00.
18. Adomas Jassas, BOK PALAIMINTAS. Poezija, 115 psl. \$3.00.

Norėdami įsigyti šias ar kitas knygas, prašome atslankyti į Naujienų raštinę arba užsakyti paštu, pridėdami čekį ar piniginį orderį.

NAUJIENOS,

1739 So. Halsted Street, Chicago, Illinois 60608

Neseniai išėjusi laukta

Juozės Vaičiūnienės knyga

TAUTINIŲ ŠOKIŲ ŠVENČIŲ TAKAIS

100 didelio formato psl., daug paveikslų. Kaina \$2.00.

Persituntumui paštu reikia pridėti 25 c. egzemplioriui.

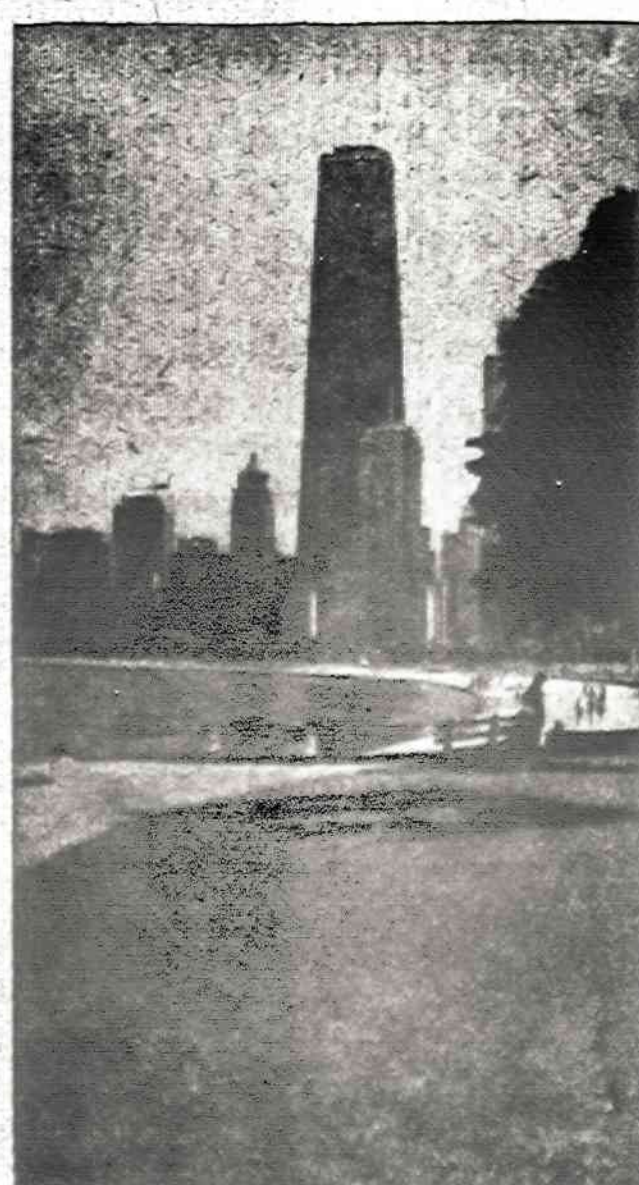
Ansambliai, chorai, grupės, užsakydamos 10 ar daugiau egzempliorių, nemoka pašto persiuntimo išlaidų.

Knygą galima gauti Naujienose arba pasiunčiant čekį ar Money orderį tokiu adresu:

NAUJIENOS

1739 So. Halsted St., Chicago, Illinois 60608

Taupykite dabar pas mus



Pas mus taupomi jūsų pinigai atlieka didelius darbus. Pirma, jie padeda Jums pasiekti asmeniškus jūsų užsimojimus. Antra, jie padeda sukurti geresnę apylinkės bendruomenę ir parūpina fondus namams įsigyti. Taupykite dabar. Santaupos, padėtos prieš 10 mėnesio dieną, neša nuosimčius nuo mėnesio pirmos.

NEW RATES ON SAVINGS CERTIFICATES

7 1/2%

PER ANNUM:

\$5,000.00 OR MORE

4 YEAR MATURITY

6 3/4%

\$5,000.00 OR MORE

30 MONTHS MATURITY

6 1/2%

\$2,500.00 OR MORE

1 YEAR MATURITY

UNIVERSAL

SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

1800 So. Halsted St.

Chicago, Ill. 60608

VIENA STIPRIAUSIŲ BENDROVIŲ, TURINTI DIDELES ATSARGAS.

Isteigta 1923 metais.

Tel. 421-3070

Istaigos pietuose kiemas automobilams pastatyti.

NAUJIENOS

THE LITHUANIAN DAILY NEWS

Published Daily Except Sunday by The Lithuanian News Pub. Co., Inc.
1739 So. Halsted Street, Chicago, Ill. 60608. Telephone HA 1-5100

SECOND-CLASS POSTAGE PAID AT CHICAGO, ILLINOIS

Subscription Rates:	
In Chicago \$24.00 per year. \$13.00 per six months. \$7.50 per 3 months. In other USA localities \$22.00 per year. \$12.00 per six months. \$6.50 per three months. Canada \$24.04 per year; other countries \$25.00 per year.	
15 cents per copy.	
Dienraščio kainos:	
Chicagoje ir priemiesčiuose:	
metams \$24.00	
pusei metų \$13.00	
trims mėnesiams \$7.50	
vienam mėnesiui \$3.00	
Kitose JAV vietose:	
metams \$22.00	
pusei metų \$12.00	
NAUJIENŲ raštinė atidara kasdien, išskyrus sekmadienius, nuo 9 val. ryto iki 5 val. vakaro. Seštadieniais — iki 12 val.	

Lietuvoje net ir komunistai neina į susirinkimus

Visi žinome, kad Lietuva, kaip ir kitos dvi Pabaltijo valstybės, yra rusų karo jėgų okupuotos. Rusų sudarytoji Sovietų Sąjunga kontroliuoja sienas, kontroliuoja krašte stovinčią kariuomenę, policiją ir visą krašto valdymo aparatą. Maskvos agentai tvirtina, kad Lietuvą valdo Lietuvos komunistų partija, bet kiekvienam aišku, kad Maskva valdo ir Lietuvos komunistų partiją. Ji parėnka pirmąją partijos sekretorių, ji kontroliuoja komunistų partijos vardu leidžiamą spaudą ir ji įsakinėja, kada kokį nutarimą komunistai turi priimti ir paskelbti.

Okupantui labai svarbu įtraukti galimai didesni žmonių skaičių į komunistų partijos eiles. Patys rusai nepajėgia visko aprėpti. Jie duoda komunistams tam tikras privilegijas, kad galėtų naudoti juos lietuviams valdyti, verst lietuvius dirbti, o prie svarbesnių darbų net lenktyniauti. Specialiai ruošti agitatoriai stengiasi paveikti krašto gyventojus, kad darbininkai nekreiptų jokio dėmesio į rusų išvežamą darbą ir kad jie tikėtų, jog tai daroma pačių darbininkų gerovei.

Okupanto samdyti propagandistai nepajėgė lietuvių įtikinti, kad Lietuvoje augintą darbą „darbininkų gerovei“ turi valgyti rusai, o lietuviui turi tenkintis „geresnės santvarkos“ pažadais. Pažadais pilvo nepasotinsi, o su tuščių pilvu nelenktyniausi. Lietuvių darbininkai buvo priversti dirbti, bet kai jie išaiškino, kad gali ir neiti į atvežtų propagandistų susirinkimus, tai jie ir nejo.

Okupantas negalėjo priversti krašto gyventojų klausyti pasakų apie gražią ateities komunistų santvarką. Jeigu vietomis juos priversdavo susėsti prie darbo baro, tai jie užsėdavo, bet plepalų neklausydavo, neimdavo visai jų šnekų dėmesio. Okupantas nutarė padidinti komunistų partijos narių skaičių, tikėdamas, kad partijos nariai tikrai eis į susirinkimus ir patikės skelbiamais ateities planais. Bet okupantas ir šiuo atveju apsiriko.

Vytautas Astrauskas, Lietuvos komunistų partijos centro komiteto partinio darbo skyriaus įtakingiausias vedėjas, rašydamas apie partijos narių ir partinių kandidatų nevykusią vedamą darbą, apie Kauno partijos narių veiklą šitaip viešai rašo:

„Deja, kai kuriose cechų partinėse organizacijose susirinkimai buvo blankūs, nepakankamai organizacinio ir idejinio - politinio lygio. Pavyzdžiui, silpnai paruoštas ataskaitinis - rinkiminis susirinkimas buvo Kauno „Buties“ įmonės cecho organizacijoje.

DEMOKRATIJOS ABĖCĖLĖ MŪSŲ „NEPOLITINIAMS“

P. STRAVINSKAS

I. — Demokratinės valstybės tauta — tai susidaręsios tautos žmogus turi domėtis savo valstybe, jos interesais, valstybinės tautos žmonės, kurie galėtų pasakyti: „Valstybė — tai mes!“

Jei taip, tai, rodos, savaime suprantama, kad kiekvienas savo valstybę, bent jos esmę

Jame nedalyvavo beveik trečdalis komunistų. Sekretoriaus ataskaitinis pranešimas buvo paviršutiniškas. Pranešėjas neišanalizavo padėties partinėje organizacijoje, neparodė komunistų vandmens kolektyvo gyvenime ir reikaluose. Iš 15 susirinkime dalyvavusių komunistų, kalbėjo tik 4, bet ir jų pasakymai buvo ataskaitinio pobūdžio. Todėl neatsitiktinis dalykas, kad daugelis dalyvių išėjo iš susirinkimo nepatenkinti. (Tiesa, 1974 m. spalio 4 d., 2 psl.).

Vytautas Astrauskas, naudodamas prievartą, gądinimus, ir privilegijų dalinimą, pajėgė suvaryti į partiją didesni darbininkų skaičių. Jis manė, kad jam pavyks šitokių būdu sudaryti didesni kontrolierių, lenktyniautojų ir spartuolių kartą, bet jis jau viešai skelbia, kad ir partijos nariai neina į susirinkimus, o atėjusieji — nepatenkinti išeina. Jis tame pačiame rašinyje pasigiria, kad dabartiniu metu 5294 yra pirminės organizacijos, 2195 cechų pirminės organizacijos ir 2800 partinių grupių. Jis viešai tvirtina, kad viena tokia cecho grupė neatėina į susirinkimus, o ir atėjusieji nušneka netinkama linkme. Jis pats aiškina, kad toki dalykai komunistų partijoje vyksta tik todėl, kad dabartiniu metu partijos nariai nėra toki partijos nariai, kokių okupantas norėtų. Jiems reikia labai daug aiškinti, kad jie suprastų partijos ideologiją, artimuosius ir tolimesnius tikslus. Pats Astrauskas, pasitaręs su daugiausia nusimanančiais, rengiasi pačioje partijoje, ypač vadinamoje pirminėse organizacijose, padaryti didelių pakaitų. Neužtenka būti partijos nariu, reikia partiją pažinti, užsigrūdinti ir vykdyti partijos vyresniųjų vadų įsakymus ir patarimus. Jis tvirtina, kad netolimoje ateityje bus taip:

„Svarbią vietą partiniuose susirinkimuose užims ideologinio darbo ir metodų tobulinimo, komunistų idejinio grūdinimo, partinės propagandos ir agitacijos efektyvumo didinimo klausimai. Reikia nuodugniai išnagrinėti, kaip partinės organizacijos propagandą ir agitaciją sieja su gamybos vystymo, socialinio lenktyniavimo ir jo aukščiausios formos — judėjimo už komunistinį požiūrį ir darbą — ugdymo uždaviniais“. (Ten pat).

Pranašavimu, ką Astrauskas rengiasi daryti su partijos įstojusiais darbininkais, aiškiai matyti, kad partijos vadovybė jokių naujų metodų nesirengia naudoti. Jis žino, kad krašte yra daug jokių produktyvaus darbo nedirbančių komunistų, kad krašte yra keturūs kartus daugiau policijos, negu buvo nepriklausomos Lietuvos laikais; kad Lietuvoje stovi daugiau sovietų karo jėgų, negu buvo caro laikais, bet šių tinginių jis nesirengia įtraukti į produktingą darbą. Jis planuoja duoti dar daugiau propagandos ir didinti agitatorių skaičių. Jis nori, kad tie agitatoriai įtikintų kolchozininkus lenktyniauti ne tik tarp savęs bet ir su greta esančiais kolchozais.

Šitokiomis priemonėmis rusų ūkis atsilik, jis bus suniveljuotas ir „tarybinėje“ Lietuvoje. Dabartinėje Lietuvoje pramonė nepakils, kol kraštą valdys Kremlius įsakymų klausantieji valdovai.

pažinti, o be to jis turi ir pats valstybės valdyme dalyvauti, bent tiek, kiek to reikalauja iš jo pilietinė pareiga. Kadangi valstybės valdymo teorinių problemų nagrinėjimas, valstybės judėjimo įstatymo (to, anot Friedrich Meinecke, „Bewegungsgesetz des Staates“) aiškinimas, o be to dar ir didesnis ar mažesnis valstybės žmogaus dalyvavimas valstybės valdymo praktikoje yra politika, tai va, ir prieiname išvadą, kad demokratinės valstybės (kurios valdymas priklauso tautai!) žmonės, bent jau apsišvietę, sąmoningi jos tautos nariai, turi reikšti politikoje, ypač gi turi valstybę, kaip tokią, o labiausiai savo demokratine valstybę pažinti ir reikšti jos politikos darbe.

II. Lietuvos valstybę yra demokratine. Mes, Lietuvos egzilai, priklausome Lietuvos tautai. Todėl ir mes turime būti susipažinę su valstybės problematika apskritai, ypač gi su savo demokratinės valstybės esme, su jos pagrindais, su jos teisine struktūra. Turi visi, be to, dar reikšti jos politiniame darbe, kiek tas yra galima ir aktuallu egzilyje. Konkrečiau kalbant, turime priklausyti Lietuvos politinėms grupėms, aiškinti savo valstybės mokslu, ypač gi pažinti jos demokratinius pagrindus, jos esmę, struktūrą, o be to dar ir reikšti per tas grupes politinę praktiką, dalyvauti laisviniame darbe ir pan. Turime būti politiniai.

III. — Bet ar mes tokie esame? Ar mes visi domimės valstybės, ypač gi demokratinės valstybės klausimais, politinė problematika? Ar valstybę, kaip tokią, ypač gi demokratine valstybę mes pažįstame? Ar pažįstame Lietuvos demokratine valstybę ir jos elementus? Ar žinome, pvz. kokį vaidmenį vaidina demokratinė valstybė jos žmonių susikaitymą ir politines grupes arba partijas ir kokį vaidmenį tos partijos vaidina Lietuvos valstybėje, kai ji buvo laisva ir demokratiskai valdėsi, taip pat, ar žinome, kokį vaidmenį jos vaidina šiandien egzilyje. Lietuvių laisvinimo darbe? Ar žinome, tai visi Lietuvos valstybės žmonės egzilyje, ypač gi visi mūsų visuomenės ar Bendruomenės vadai?

Deja, į visus šiuos klausimus tenka atsakyti neigiamai. Nuostabiusia, kad net mūsų, rodos, labai šviesios galvos, PLB žymūs veikėjai, vadai to nežino ar nenori žinoti. Jie, tiesiog gėda pasakyti, nėra susipažinę nei su pačia valstybės mokslo pradžia, su elementariais demokratijos pagrindais, kaip pvz., su demokratinei būtinu, neišvengiamu, natūraliu valstybės žmonių susikaitymu, partijomis, su politinių grupių — partijų vaidmeniu valstybėje jos normaliu gyvenimu metu ir taip pat valstybei netekus laisvės. Tai vis demokratijos abėcėlė, kurios nepažįsta ypač gi mūsų Bendruomenės vadai, net tokie dideli savo pareigose, kaip pvz., PLB Valdybos pirmininkas (pavardė visiems žinoma), kuris mūsų spaudoje, ypač savo „Pajautimo Lietuvoje“ pajuokinėja, niekina mūsų politines grupes, sudarančias VLIKą, kaip tautos atstovybę, vadindamas jas „partijų likučiais“, lyg ir laukdamas, kada jos visos „pasibaigs“... PLB garbės pirmininkas (irgi visiems pavardė žinoma) irgi tą patį daro, nors gal kiek ir švelniau. Tas dažnai neigiamai atsiliepia tik apie politiką, kaip tokią, žinoma, ne iš blogos valios, o tik dėl nesusivokimo teisinėje valstybės problematikoje, irgi dėl nepažinimo demokratijos pagrindų, jos, kaip sakiau, abėcėlės.

Tos demokratijos abėcėlės nepažįsta ir didelė dalis mūsų masės žmonių, vadinamų „ne-politinių“. Tai liūdnas faktas, kuris, deja, tikras faktas. IV. — Jeigu jau mes, gyvendami laisvajame pasaulyje, ypač gi demokratinėje Amerikoje, nepažįstame demokratijos, kaip ją supranta šis mūsų laisvasis pasaulis, vad. Vakarai, tai, rodos, to tikrai negalime suprasti nei mūsų dabartinės susovietintos Lietuvos žmonės, ypač gi jaunuimas, kuris buvo auklėjamas ir mokomas vitės kitokios „valstybinės teisės“ ir „demokratijos“, kuriam nebuvo prieinami šaltiniai pažinti demokratiją, kaip ji yra suprantama Vakarų pasaulio, pvz., aiškinant laisvą, natūralų, neišvengiamą valstybės žmonių susigrupavimą (pagal savo pažiūras) į politines (taipgi ir į pasaulėžvalgines) grupuotes, į politines partijas.

O pasirodo, kad sovietų partijoje Lietuvoje mūsų jaunimas, brukamas per jėgų mokyklose sovietinės — komunistinės valstybės idėjas, randa būdų ir galimybių susipažinti ir įsisavinti Vakarų demokratines valstybės sampratą ir idėjas. Tą įrodė mums ir dabartinės Lietuvos jaunas vyras, paskiausiai atbėgęs pas mus iš okupu. Lietuvos Aloyzas Jurgutis. Jam atvykus į Chicago, š. spalio 1 d., buvo suaukta per 30 asmenų spaudos konferencija, kurioje jis atsisakė savo politiniu credo ir, pasakyti, visus nustebindamas savo labai teisingu, vakarietišku demokratijos supratimu, jos esmės ir filosofinių pagrindų pagavimu. (Bus daugiau)

KAS NUKRYŽIAVO JĘZŲ?

Iš Troyes, Prancūzijoje, praneša apie ten prasidėjusią bylą dėl prieš 2,000 metų įvykusios žmogžudystės. Vienas žymiausių prancūzų advokatų Jacques Isorni apskundė apygardos teismui kunigą Georges de Nantes, prašydamas teisėją legaliai nustatyti, kad Jėzų Kristų nukryžiuvo ne žydai, o Romos imperijos gubernatoriaus Judejoj, Pontius Pilotas. Nors jau 1962-65 metais įvykęs Vatikano II konsiliumas žydus „išteisino“, bet manyti, ne visi ir kunigai apie tai girdėjo, arba girdėjo, bet savo Bažnyčios nutarimui netikėjo.

Byla prasidėjo iš adv. Isorni 1967 metais parašytos knygos, pavadinta „Tiesa apie Jėzų Kristų“, kurioje autorius įrodinėja, kad teisiniai ir istoriniai tyrinėjimai rodo, jog Jėzus buvo nuteistas ir nukryžiuotas eina Romos įstatymais kaip tariamasis revoliucionierių partizanų karo prieš Romos okupaciją vadas, o ne dėlto, kad jis vadinosi Dievo sūnumi.

Kun. Nantes 7 metais vėliau parašė tos knygos kritiką, jos autorių išvadindamas „švento rašto falsifikatoriumi“, žydų agentu, norinčiu žydus apginti nuo kaltės ir atsakomybės už Kristaus mirtį.

Kun. Georges de Nantes esąs vadas vienos ultrakonservatyvės prancūzų katalikų bažnyčios grupės.

Teisėjas žadėjo savo sprendimą paskelbti šio spalio 21 dieną.

FIFI AUKOS ŽMONĖMS

Dpa praneša iš Tegucigalpa, Mexico, kad uraganas „Fifi“, kurs 220 kilometrų per valandą greičiu perėjo per centrinės Amerikos kraštus Nukaragvą, Hondurasą, Guatemalą, El Salvador ir Belice, užmušė mažiausiai 7,000 žmonių ir daugiau kaip 50,000 žmonių liko be pastogės, o medžiaginiai nuostoliai dar neapskaičiuoti. Žiauriausiai nukentėjo Hondurasas (kur velionis Dr. K. Pakštas norėjo įsistatyti DP sukurti nepriklausomą lietuvių koloniją). Vien Choloms mieste, šiaurinėje Honduras dalyje, dar nebaigtais skaičiais duomenimis, žuvo 2,700 žmonių, La Ceiba daugiau kaip 1,000. Iš 12,000 namų Cholomoj beliko vos keli tuzinai.

KALIFORNIJA SUDREBĖJO

Pranešimu iš Camarillo, Cal., praėjo pirmadienio naktį sudrebėjo Kalifornijos pakraščiai ir šiaurę nuo Los Angeles, bet atrodė kad rimtų nuostolių nepadarė. Drebėjimas buvęs stipresnis Ventura apskrityje pietiniame gale.

Kalifornijos technologijos instituto seismologijos laboratorijos nustatė, kad drebėjimas pagal Richterio lentelę rodė 4.

KAS ATPLEŠĖ KLAIPĖDĄ NUO LIETUVOS

1939 m. kovo 22 d. dokumentai

31

(Aufbau bisher verbotener politischer und kultureller Organisationen Memeldeutschlands unter Führung Dr. Neumanns nach den Auswärtigen Amt und Volkdeutscher Mittelstelle in enger Zusammenarbeit ausgegebenen Richtlinien — als Vorbereitung für die am 11. Dezember stattfindende Wahl zum memelländischen Landtag.) Aktai, p. 405.

3. 1938. 12. 3. Ribbentropas davė Neumanui eilę nurodymų. Aktai, p. 405.

4. 1938. 12. 5. Vokietijos valstybės pasekretorius Woermanas davė Neumanui naujų instrukcijų. Aktai, p. 411.

5. Ribbentropas davė Neumanui papildomų instrukcijų ir žadėjo, jei reikalinga, jį visai paremti; net pinigais ir divizionais. Aktai, p. 413.

6. Bijodama, kad Vokietijos URM susieikimas su Dr. Neumanu per Vokietijos konsulatą Klaipėdoje nėra visiškai saugus ir gali sukompromituoti pačią Vokietiją. 1939. 1. 2. buvo įsteigtas specialus tiesioginis susisieikimas ryšininkais su Dr. Neumanu. Aktai, p. 422.

7. Valstybės sekretorius Weizsäckeris 1939. 2. 23. paliudijo:

„Ponas Neumanas iš Klaipėdos šiandien aplankė mane ir pranešė, kad Klaipėdos Seimelis, tur būt, susirinkęs kovo 17 d... Apie kovo 10 d. ponas Neumanas vėl atvyks pasiimti tolimesnių instrukcijų.“

Aš pasakiau p. Neumanui, kad būčiau jam dėkingas, jei jis prijungtų Klaipėdos kraštą prie Vokietijos pagal Užsienio Reikalų Ministerijos instrukcijas, kartu palaikydamas artimą kontaktą su mūsų Generaliniu konsulatu.“ Aktai, 429, 430.

(Ich habe Herrn Neumann gesagt ich wäre ihm dankbar, wenn er die Angleichungsaktion des Memelgebiets an das Reich im Rahmen vor dem Herrn Reichs ausenminister ihm gegeben Instruktionen, jedoch in engem Kontakt mit unserem Generalkonsulat, vornähme.) (Aktai, 429/430.).

8. Neumano kalba, pasakyta kovo 15 d. Seimelio sesijoje, buvo 1938 m. gruodžio bėgyje Vokietijos URM parengta. Aktai, p. 432 paraštė 3.

Šitas posėdis pareiškė Neumanui pasitikėjimą ir suteikė jam įgaliojimus daryti pareiškimus ir imtis reikalingų priemonių. (Wir die unterzeichneten, haben die

Erklärung Dr. Neumanns gehört. Wir billigen diese Erklärung und bringen unserem Führer Dr. Neumann erneut unser volles uneingeschränktes Vertrauen zum Ausdruck. Wir bevollmächtigen Dr. Neumann, in und mit unserem Namen Erklärungen abzugeben und die erforderlichen Massnahmen zu treffen.) (Aktai, p. 433).

Tą pačią dieną po pietų Neumanas pranešė Seimelio nariams, kad jo pasikalbėjimas su gubernatorium ne davė jokių rezultatų ir kad Klaipėdos vokiečiai turės veikti savistoviai. Klaipėdos vokiečių Generalinis konsulas pasiuntė tokią telegramą į Berlyną:

„Das Generalkonsulat in Memel an das Auswärtige Amt.

Ganz geheim! Memel, den 15 März 1939, 23, Uhr 35 mi.

Für Geheimrat von Grundherr.

Dr. Neumann unterrichtete heute nachmittags memeldeutsche Abgeordnete sowie Direktionsmitglieder über völlige Ergebnislosigkeit heutiger Unterredung mit Landespräsidenten und Gouverneur und erklärte, dass diese Haltung Gouverneurs Memeldeutsche zu selbständigem Handeln zwingt.

Zweite Versammlung deshalb von Dr. Neumann herbeigeführt, um gegebenenfalls erklären zu können, das auf dieser nach heute morgen gefasster Vertrauens — Kundgebung Anschluss beschlossen worden sei. Über zweite Sitzung ist Presse nicht informiert worden.) (Aktai, p. 434.).

Telegrama parodo, kad kovo 15 d. ant-rasis Seimelio posėdis (kuris buvo slapstas ir apie kurį spaudai nebuvo pranešta) buvo Neumano dėl to sukvietas, kad vėliau būtų galima sakyti, kad jame buvęs prijungimas deklaruotas.

Šitos Aktų ištraukos parodo, kad Klaipėdos atplėsimas nuo Lietuvos ir prijungimas prie Trečiojo Reicho nebuvo įvykdytas Klaipėdos gyventojų, bet Vokietijos Užsienio Reikalų Ministerijos, paties Hitlerio pareigūnų.

1. Hitleris pats nustatė Klaipėdos atplėsimą laiką. (Aktai, p. 420 — 422)

2. Hitlerio pareigūnas, Vokietijos URM tarėjas Grundherras nustatė planą ir laipsnius, kaip pats perjungimas turėjo įvykti. (Aktai, 410/411).

3. Vokietijos Užsienio Reikalų Ministerijos valdininkai parašė Neumanui kalbą, kokią jis turėjo pasakyti nau-

jai išrinkto Seimelio nariams. (Aktai, 411 ir 432 paraštė).

4. Vokietijos Užsienio Reikalų Ministerijos pareigūnai parašė deklaraciją, kurią Klaipėdos Seimelis turėjo pasisūsti Hitleriui (Aktai, 410, 411.).

5. Vokietijos URM davė Neumanui vis ir vėl instrukcijų, kaip jis privalėjo Klaipėdos prijungimą vykdyti. (Aktai 429/430).

6. Iš telegramos teksto matosi, kad Seimelio atstovai, Klaipėdos krašto gyventojai, nedeklaravo jokio prisijungimo prie Vokietijos. Klaipėdos krašto atplėsimas nuo Lietuvos ir prijungimo prie Vokietijos „garbė“ pasiektė Trečiojo Reicho naciškoji Užsienio Reikalų Ministerija.

(Bus daugiau)

TAISOMA KLAIDA

Pastebėta Naujienų Nr. 220 atkarpoje M. Gelzinio rašinyje „Kas atplėšė Klaipėdą nuo Lietuvos“ skirsnyje 2. Tautai ir valstybei saugoti įstatymai — nemaloni korektūros klaida, būtent „Nuo 1927 m. Klaipėdos krašte komendantu buvo pulk. Liorentas“. Klaipėdos krašto komendantu buvo pulk. Raimundas Liormanas. Atsiprašome.

TELEF.: PR 8-3225

DR. ANNA BALIUNAS

AKIŲ, AUSŲ, NOSIŲ
IR GERKLĖS LIGOS
2858 W. 63rd Street
Valandos pagal susitarimą.

DR. K. G. BALUKAS

AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6449 So. Pulaski Rd. (Crawford
Medical Building). Tel. LU 5-6446

Antras ofisas —
8007 WEST 83rd PLACE
JUSTICE, ILL. Tel. 599-0500
Prima ligonius pagal susitarimą.
Jei neatsiliepiu, skambinti 374-8012

DR. C. K. BOBELIS

INKSTŲ IR ŠLAPIMO TAKŲ
CHIRURGIJA
Telef. 695-0533
Fox Valley Medical Center
860 SUMMIT STREET
ROUTE 58, ELGIN, ILLINOIS

DR. PETER BRAZIS

PHYSICIAN AND SURGEON
2434 WEST 71st STREET
Ofisas: Hemlock 4-5849
Rezid.: 388-2233
OFISO VALANDOS:
Pirmadieniais ir ketvirtadieniais 1-7 val.,
antradieniais nuo 1-5 val., trečiadieniais
ir šeštadieniais nuo 8-3 val.

DR. PAUL V. DARGIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Westchester Community klinika
Medicinos direktorius.
1938 S. Mannheim Rd., Westchester, Ill.
VALANDOS: 3-9 darbo dienomis ir
kas antrą šeštadienį 8-3 val.
Tel. 562-2727 arba 562-2728.

REZ.: GI 8-0873

DR. W. EISIN - EISINAS

AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatsiliepiu,
skambinti MI 3-0001.

Ofiso tel.: HE 4-1818
Rezidencijos: PR 6-9801

DR. J. MEŠKAUSKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
VIDAUS LIGŲ SPEC.
2454 WEST 71st STREET
VALANDOS: Pirmadieniais, antradieniais,
ketvirtadieniais ir penktadieniais nuo 3 iki 7 val. popiet.
Kitu laiku tik susitarimą.
Trečiadieniais uždaroma.

DR. FRANK PLECKAS

OPTOMETRISTAS
KALBA LIETUVIŠKAI
2618 W. 71st St. — Tel. 737-5149
Tikrina akis. Pritaiko akinius ir
"contact lenses".
Val. pagal susitarimą. Uždaroma trečiadienį.

DR. LEONAS SEIBUTIS

INKSTŲ, PUSLĖS IR
PROSTATOS CHIRURGIJA
2656 WEST 63rd STREET
Val.: antradienį, nuo 1-4 po pietų.
ketvirtadienį, nuo 5-7 val. vak.
Ofiso telefonai: 776-2880
Naujos rez. telefonai: 448-5545

DR. VYT. TAURAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika, spec. MOTERŲ ligos
Ofisas: 2652 WEST 59th STREET
Tel.: PR 8-1223

OFISO VAL.: pirm., antradienį, trečiadienį,
ir penktadienį 9-12 val. vak. Šeštadienį
nuo 9-12 val. po pietų ir kitu laiku
pagal susitarimą.

V. Tumasonis, M. D., S. C.

CHIRURGAS
2454 WEST 71st STREET
Ofiso telefonai: Hemlock 4-2123
Rezidencijos telefonai: Gibson 8-6195

Prima ligonius pagal susitarimą. Dėl
valandos skambinti telefonais HE 4-2123.
Jei neatsiliepiu, tai telefonais GI 8-6195.

P. ŠILEIKIS, O. P.

ORTHOPEDAS-PROTEZISTAS
Aparatai - Protezai, Med. Bandžiai.
Speciali pagalba kojoms
(Arch Supports) ir t. t.
Val.: 9-4 ir 6-8. Šeštadieniais 9-1.
2850 West 63rd St., Chicago, Ill. 60629
Telef.: PROspect 6-5084

FORESTS CAN'T

FIGHT FIRES



ATSTOVAS KAJECKAS ATSIŠVEIKINA

BALI PARAMSKĄ

Lietuvos atstovo J. Kajecko žodis pasakytas prie a. a.
Balio Paramsko karsto Washington, D. C. 1974. X. 4 d.

Susirinkime atiduoti paskutinę pagarbą ir atsisveikinti su velioniu Balio Paramsku. Jo staigi mirtis primena mums mūsų didžiojo dainiaus Maiorinio žodžius:

Vėl paviliojo auką kapai!
Diena į dieną tiek jų atranda!

Velionio Balio Paramsko mirtis yra didelis smūgis ne tik jo šeimai, artimiesiems, bet visiems lietuviams. Velionis nuo pat jaunų dienų energingai ir sumaniai dalyvavo lietuvių gyvenime įvairiose srityse. Ne kartą jam teko eiti svarbias, atsakingas pareigas. Studentu būdamas jis dalyvavo Varpo draugijoje, Žalgirio korporacijoje, Vytauto Didžiojo U-to Stu-

dentų atstovybėje ir buvo vietinės organizacijos Pabaltijo valstybių Studentų Sąjungos SELLO. Nuo 1930 iki 1940 metų jis buvo direktorius Akcinės Varpo Bendrovės, nuo kurios priklausė Lietuvos Valstiečių Liaudininkų Sąjungos leidinių reikalai. 1941 — 1944 metais jis buvo advokatas Kaune ir kartu poligrafijos tresto valdytojas. Įsteigęs Tauro leidinį, išleido V. Krėvės reportažą.

Atsidūręs Prancūzijoje (Strasbūre), jis uoliai veikė Lietuvių Sąjungos vadovybėje. Nuo 1948 metų jis buvo Naujųjų korespondentas prie Europos Tarybos Strasbūre ir, kiek buvo įmanoma, interviuodavo Lietuvos reikalais tos institucijos narius tarpe.

Atvykęs Washingtoną 1951 metais jis greit įsitraukė į Lietuvių — Amerikiečių draugijos veiklą ir buvo jos valdybos vicepirmininkas. Čia gyvendamas, jis aktyviai dalyvavo Tarptautinės Valstiečių Sąjungos veikloje ir pastaruoju metu buvo jos vadovybėje. Tuo būdu jis gynė Lietuvos bylą tarptautinėje arenoje.

Velionio socialus būdas, gyvas lietuviškų reikalų sekiimas bei dalyvavimas jų eigoje, pareigingumas, tolerancija kitų žmonių pažiūroms — buvo tos sąvokos, kurios mūsų tarpe ir kitų žmonių aplinkumoje puoselėjo velionio simpatiją ir pagarbą.

Savo gyvenimu, veikla — velionis yra daug padaręs ir palikęs gilius pėdsakus lietuvių gyvenime. Tai gražus jo palikimas, dėl kurio mes lenkiame galvas prie velionio karsto.

Savo ir Lietuvos Pasiuntinybės personalo vardu reiškiu gilią užuojautą velionio žmonai, dukrai bei uošvei, kartu liūdamas su jomis.

Upytės Klubas

Poastotoginis susirinkimas įvyko spalio 4 dieną Hollywood svetainėje. Narių atsilankė daug. Pirmininkė Anna Condux atidariusi susirinkimą visus pasveikino ir palinkėjo dar daugiau darbuotis klubo gerovei ir visuomenės labui. Vienos minutės tyloje atsistojimu buvo pagerbti mirę nariai: Julia Strolia, Lujis Strupas ir muzikantas Henry Bauerle.

Iš pikniko raportą išdavė Mary Radziukienė ir Mary Biežis. Havajų šokių vakarą ir dovanų teikimą raportavo A. Condux. Visi parengimai puikiai nusisekė su pėlu.

Serga A. Sabaliauskienė ir Stanley Vaitiekus. Jiems paskirta pinigiska dovana.

Upytės klubas labai gerai laikosi, turi daug narių. Finansų sekretorius Bronice Žemgulis pranešė, kad tik šiemet išsibraukė 4 nariai.

Po susirinkimo buvo karališkos vaišės. Kor.

SKAITYK PATS IR PARAGINK KITOS SKAITYTI NAUJINIĄS

Liūdnam prisimenamė

prieš penkerius metus

mirusią

brangiausią mūsų

mamytę

VALERIJA

MANKUS

Sūnus Edvardas,

šeima ir artimieji

Aliejaus paminėti

Pranas Dom. Girdžius, TOS PACIOS MOTINOS SONOS. Kristijonas Antanėlis Adomas. Trys graudulingi rašiniai. Liet. Knogos Klubo leidinys. Knogojė 172 puslapiai, kaina \$4.

Apie autorių P. D. Girdžių knogos aplankoje parašyta, kad tai buvęs... "šimtmečio pradžios ūkininkaitis (1902.XII.9), vienturtis Domininko nuo Antvards sūnus" ir kad "Savo literatūrinės gudrybės ir prašmatnybės Girdžius rinkosi iš universitetinių ir literatūros mokslo turty, tačiau jo talentas ir subtilus jautrumas ateina iš jo tėvo..." Kiek iš knogos turinio matyti, tai labai originaliu stilium užrašyti pastebėjimai iš autoriaus pasidomėjimų po Europą, daugiausiai po Prancūziją ir Parizį.

PRAEITIES APIBRAIŽŲ autorius Jonas Valaitis prašo patikslinti Naujienų Nr. 236 tilpusį jo knogos paminėjimą, būtent, kad knogojė yra ne dvi, o keturios foto nuotraukos. Penktadienio vakarą Ciceroje bus šios knogos pristatymas.

NERŪKymo DIENA

Praeitais pirmadienis Minnesotoje praėjo "nerūkymo ženkle" (Don't Smoke Day in Minnesota). Amerikos Vėžio Draugijos Minnesotos skyrius, Plaučių Draugija ir širdies Draugija drauge su tos valstijos sveikatos ir švietimo departamentu susitarė tą "D-Dieną" išnaudoti propagandai prieš rūkymą.

"Mes neatpratinim žmonių nuo rūkymo įpročio per vieną dieną", pareiškė plaučių vėžio ligų specialistas Mayo klinikoje ir Minnesotos vėžio draugijos pirmininkas Dr. David T. Carr, "bet yra daromos pastangos visą (rūkymo reikala) dramatiškai, įrodant kaip kenksmingas yra rūkymo įprotis", pareiškė jis, pridurdamas, kad Minnesota — pirmoji valstija visose JAV-bėse pirmą kartą pradėjo visuotinę karą prieš tą sveikatai labai žalingą įprotį.

Dvieju Mėtų Mirties Sukaktis



A. A.

Inžinierius

KSAVERAS KAUNAS

Gyveno 6720 South Winchester Avenue
Chicago, Illinois

Tragiškai žuvo 1972 metų spalio mėn. 10 dieną darbo vietoje Evanstone, sulaukęs 57 metų amžiaus. Gimė Lietuvoje; šakių apskr., Sintautų kaime.

Palaidotas Lietuvių Tautinėse kapinėse, savo šeimos sklype. Paliko našlę: žmoną Jūrą M. Kaunienę; Lietuvoje liko broliai: Kajeckas, Vytautas ir Gediminas su šeimomis; pusseserės: Aldona Gulbinienė ir Antanina Adomaitienė, gyv. Manchester, Conn.; Josepha Česnaitė, gyv. Clevelande; Lillian Higgins Bakaitė su šeima ir josios brolis Bakas su šeima; Aleksandras ir josios dukra Josephine Greblinienė su šeima, gyv. Chicagoje ir Ona Grybinienė; pusbroliai: Jonas Kaunas Sr., Chicagoje, Ill.; jo sūnus inž. Jonas Kaunas Jr. su šeima; Gediminas Kaunas, gyv. Hartforde, Conn.; Jurgis ir Eddis Česnaitai, gyv. Clevelande, Ohio; Vytautas Bakas, gyv. Lietuvoje ir daugelis kitų giminių, draugų bei pažįstamų.

Prašu visus Ksavero Kauno gimines, artimuosius ir draugus metinės mirties sukakties proga geruoju prisiminti velionį.

Žmona JŪRA M. KAUNIENĖ

ŠVENTO RAŠTO PAMOKYMAI IR PAAIŠKINIMAI

KIEKVIENĄ DIENĄ BŪTINI KRIKŠČIONIUI

"Dievas yra dvasia ir jo garbintojai turi garbinti jį dvasia ir tiesa".
Jono 4:24.

Reikia nuolat atsiminti, kad Dievas, kurio akivaizdoje mes esame, yra dvasinė esybė, turinti neribotą galybę. Jis pažįsta mūsų mintis ir visus širdies sumanymus; todėl tikras ir jam patinkamas garbinimas turi būti darytas iš tikros širdies, dvasioje ir tiesoje. Esamuoju laiku nėra daug tokių, kurie taip daro. Atėityje, Tūkstantmetiniame amžiuje, kuomet Dievo pažinimas bus visuotinas ir kuomet visa žmonija bus išgelbėta iš nuodėmės ir palaiminta, pradinis Dievo meilės įstatymas bus vėl parašytas žmogaus širdyje. Tačiau vertais ir tinkamais gauti amžinąjį gyvenimą bus pripažinti tik tie, kurie klausys ir garbins Dievą dvasioje ir tiesoje.

Mažą knygutę, pavadintą JĖZUS PASAULIO IŠGANYTOJAS, gausite nemokamai, jei parašysite tokiu adresu:

F. ZAVIST, 3715 WEST 66th STREET
CHICAGO, ILLINOIS 60629.

SV. RAŠTO TYRINETOJAI

PETKUS

TĖVAS IR SŪNUS

MARQUETTE FUNERAL HOME

2533 W. 71st Street

Telef.: GRovehill 6-2345-6

1410 So. 50th Ave., Cicero

Telef.: TOwnhall 3-2108-5

TRYS MODERNISKOS KOPLYČIOS

AIKŠTĖ AUTOMOBILIAMS PASTATYTI

Laidotuvių Direktorai
MAŽEIK & EVANS
6845 SO. WESTERN AVE.
TRYS MODERNISKOS
AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS
MAKŲMS VIETA
REpublė 7-3600 REpublė 7-3601

EUDEIKIS GAIDAS -- DAIMID

SENIAUSIA IR DIDŽIAUSIA LAIDOJIMO ĮSTAIGA

4605-07 So. HERMITAGE AVENUE

Telef.: YArds 7-1741 - 1742

4330-34 So. CALIFORNIA AVENUE

Telefonas: LAfayette 3-0440

MODERNISKOS AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS

NARIAI:
Chicago
Lietuvių
Laidotuvių
Direktorių
Asociacijų

AMBULANCE
PATARNAVI
MAS DIENA
IR NAKTĮ

TURIME
KOPLYČIAS
VISOSE MIESTO
DALYSE.

ANTANAS M. PHILLIPS

3307 So. LITUANICA AVENUE. Phone: YArds 7-3401

BUTKUS - VASAITIS

1446 So. 50th Ave., Cicero, Ill. Phone: OLympic 2-1003

PETRAS BIELIŪNAS

4348 So. CALIFORNIA AVE. Phone: LAfayette 3-3572

GEORGE F. RUDMINAS

3319 So. LITUANICA AVE. Tel.: YArds 7-1138-1139

STEPONAS C. LACK IR SŪNUS

(LACKAWICZ)

2424 WEST 69th STREET

REpublic 7-1213

2314 WEST 23rd PLACE

VIrginia 7-6672

11028 SOUTHWEST HIGHWAY, Palos Hills, Ill. 974-4410

P. J. RIDIKAS

3354 So. HASTED STREET

Phone: YArds 7-1911

GYVENIMAS TAI KAIP GRAZI KELIONĖ...

Marijos Mackevičienės mirties dešimtmečiui

Sugrįžtu šandien mintimis į vieną kelionę, kuri pasibaigė lygiai prieš dešimtmetį. Anuomet irgi krito lapai, motina žemė jau buvo atidavusi mums savo derlių, o mes jai gražinom žemės dukrą, kuri visą savo gyvenimo derlių skyrė mums — Dieviui, tėvynei artimui.

Dešimtmetis žmogaus gyvenime — ilgas tarpas: jame

užgyja širdies žaizdos, apkrūta laiko dulkėmis šviesūs vaizdai, ateina nauja karta, tvindama skirtingais įspūdžiais bei jausmais.

Bet ar ne tiesa, mielasai, jog yra veidų, kurių negalime niekada užmiršti: vis tebesidžiaugiamės jų sukurta nuotaika ir žengiamės jų išmintu taku. Tokia buvo a. a. Marija Mackevičienė, po ilgos ir sunkios ligos iškeliavusi amžinybėn 1961 m. spalio 10 dieną.

Nuostabi jos kelionė! Mūsų didžiųjų Slezevičių atžala, Marija ši pasaulį išvydo žemaitijos Daugeliuose, pačiomis Pirm. Pasaul. Karo išvakarėmis. Kūdikystė prabėgo karo vėtrose, kurioms jau tilstant, lietuvių tauta apsisprendė vėl į nepriklausomą valstybinį gyvenimą. Ar galima užmiršti liepsnojančią M. Slezevičienę, tuomet ministro pirmininko, atsišaukimą į tautą: "Ginkime Lietuvą!"



MARIJA MACKEVIČIENĖ

Parodykime, kad esame verti amžiais kovotos laisvės; šiandien Lietuvos likimas mūsų pačių rankose..."

Su atgimusia tėvyne ir Marija Slezevičiūtė žengia darbščiu gyvenimo ruošos keliu: Kauo Aušros gimnazija, o vėliau V. D. U-tas. Gimnazijoje ji įstoja į skaučių eiles. Simbolišku sutapimu — vasario 16 dieną duoda skautės įžodį (1927). Margos, pilnos ryžto ir studijų dienos. Marija panirio į jas visu savo entuziazmu; poeto Mačernio žodžiais: "Savo sielą, alkaną kaip žvėrį, maitina geriausiais žemės vaisiais: mokslu ir menu".

Sutinkame ją humanitarinių mokslų seminaruose, o kartu ir muzikos konservatorijoje (baigė pianino kursą). Vėliau Marija teisių fakulteto klausytoja. Studijų metais Marija — viena varpininkių RIMTIES korporacijos steigėja.

1934 m. žiemą sumaišyti aukso žiedai su Meč. Mackevičium, anuomet tik baigusiu teisių fakultetą varpininku, aktyviai besireiškiančiu visuomeniniame darbe. Dešimtmetis gražaus bendros idėjos ryšio ir darbo, kuriuos nutraukia Antras Pas. Karas. Mečislovas — apokaliptiniame Stutthofe, o Marijos su šeima nežinios kelias, kaip ir ištįstančių mūsų — į Vakarus. Baisioji nežinia baigėsi 1945 metais. Aną atmintinę gruodžio 21 d. Mečislovas po šiurpių dienų pasibeldė į savo šeimos baraką duris Husume.

Netrūkusi Marija įsijungia vėl į jaunimo veiklą: ją sutinkame šiaur. Vokietijos lietuvių skautų vadovybėje, o šioje Atlanto pusėje — Chicago lietuviškoje skautijoje. Nors darbu tenka prisidėti ir prie šeimos išlaikymo, jos suspėta visur: ir jaunime ir varpininkuose, spėta parašyti spaudoje, pasidalinti mintimis sambūriuose ir išklyso.

Marijos gyvenimas nubėgęs galvotrūkiais, kaip ir šimti kitų tautiečių, genamų karo audrų, žaizdų, nepriekšliu ir daugybe skubotų akimirkų. Šiapus Atlanto — nauja skuba su gyvenimu. Naujojo Pasaulio gyvenimu, kurio patraukęs tempas įjungė mus visus į beatodairišką lenktynę. Tūlas ir dabar nėra sustojęs, anksdairės ir pagalvojęs: kur lekiamės, kodėl taip skubame, kur suklidome ar prasilenkėme?

Gal Marijos veidas ir neišblėso iš mūsų atminties todėl, kad ją atsimename mokėjusią gyventi truputį kitaip. Ji niekad nepamiršo gyvenimo didžiojo meno: stabilėlių ir pamąstėlių. Verčiau pageltusius spaudos puslapius, bėgu akimis Marijos rašinius. Jie — tos stotelės, kuriose Mackevičienės sustotė, fiksuota mūsų skubaus gyvenimo akimirkos ir jų analizės. O kiek dar gražių bei drąsiančių minčių neužrašyta: jos pasakytos jaunimui suiegos, skautininkų ramovėse ir kitur. Jei jas ir pamiršome, tik, jos paliko pėdsaką. Gal

tik iš paviršiaus to nepajutome: juk daug veidų, daug darbų jau užmiršta, bet jų nuosimėiais mes tebesinaudojame ir dabar.

O svarbiausio dar ir nepasakiau: jos sukurtoji nuotaika, jos nuolatinis ryžtas ir neatlaidžiam gyvenimui nepasidavimu gyvena ir tos, kurioms a. a. Marija buvo skyrusi didelę savo gyvenimo dalį. Tai mūsų jaunoji karta — Chicago sesės skautės.

Marija — ačiū!

J. Toliušis

Žemės ūkio Akademijai 50 metų

Žemės ūkio Akademijai 50 metų sukakties minėjimas įvyks spalio 12 dieną Čikagoje. Minėjimas prasidės 11 val. pamaldomis Tėvų Jėzuitų koplyčioje.

Tuojuo po pamaldų, prie Lietuvos laisvės paminklo, bus pagerbti mirusieji. Aukurą uždegs prof. Balys Vitkus. Vainiką padės ir žodį tars Lietuvių Agronomų Sąjungos pirmininkas Bronius Gaizauskas.

Po to Jaunimo Centre didžiojoje salėje bus akademija. Ją atidarys ir vadovaus dr. agr. Antanas Virbickas. Pagrindinius paskaitų skaitys agr. Antanas Santaras. Žodį tars buvęs ŽUA rektorius prof. Balys Vitkus.

Sveikins žodžiu: vysk. Vincas Brizgys, Lietuvos gen. konsulė Jūzė Daužvardienė, buvęs LU medicinos fakulteto dekanas, prof. dr. Juozas Meškauskas, buvęs Veterinarijos Akademijos rektorius prof. dr. Stasys Jankauskas ir Lietuvių Miškininkų S-gos išėvijoje pirm. Vincas Žemaitis.

Akademija bus baigta studentų giesme Gaudeamus. Truks apie pusantros valandos. Visa mūsų visuomenė kviečiama į ŽUA minėjimą atsilankyti. Įėjimas visiems laisvas ir nemokamas.

a. i.

Vilniaus Diena

Tradicinė Vilniaus diena bus minima šiais metais spalio 13 d. sekmadienį. Jaunimo Centre, Chicagoje.

Išvakarėse š. m. spalio mėn. 12 d. per p. p. m. ir A. Rudžių vedamą radijo Forumą bus program. skirta Vilniui. "Varpo" redaktorius Kučys kalbės Vilniaus tema.

Deklamuos stud. Aušra Cibaitė ir bus transliuojamos ištraukos iš vilniečio muz. Juiliaus Siniaus kūrybos.

11 val. ryte iškilmingos pamaldos Tėvų Jėzuitų koplyčioje. Šv. Mišias atnašaus ir pamokslą pasakys Tėv. Jonas Borevičius S. J. Pamaldų metu giedos p. Tadas Rūta, vargonais pritarant muz. M. Motiekaičiui.

Po pamaldų, prie žuvusių dėl Lietuvos laisvės paminklo, įvyks pagerbimas lietuvių, žuvusių kovoje dėl Vilniaus. Au-

MISCELLANEOUS
[vairūs Dalykai]

BALTIC APARTMENTS
CONDOMINIUMS
St. Petersburg Beach, Fla. 33706 1 ir 2-jų miegamųjų butai — gražūs, modernūs ir patogūs. Arti paplūdimio, krautuvų ir susisiekimo. Mažas pastatas, mažos išlaikymo išlaidos. Suaugusiems, be naminių gyvulių. Brokieriai kviečiami. \$24,500 ir aukščiau. Telef. 813 — 360-8766

CHARITY GARAGE SALE
Oct. 10, 11, 13, 14 — 9:30 A. M. to 5:30 P. M. BARGAINS GALORE.
3244 GREENLEAF and LAVERGNE WILMETTE, 251-2756.

kurą uždegs prof. Stasys Dirmantas. Vainiką padės Vilniaus K. L. S-gos Chicago skyriaus pirmininkas agr. Juozas Lekas. Žodį tars — Dr. Vyta. P. Dargis. Apeigoms prie paminklo vadovaus L. K. V. S. "Ramovė" Chicago skyriaus pirmininkas p. Andrius Juškevičius. Patriotinė lietuviška visuomeninė maloninė kviečiama skaiti lingai dalyvauti tradicinėje Vilniaus dienoje.

Vilniaus Krašto Lietuvių S-gos Chicago skyriaus valdyba

CELIBATO KLAUSIMAS VYSKUPŲ SINODE

Nors Vatikane vykstančiame vyskupų sinode tokio klausimo, kaip kunigų celibatas ir vedusių kunigų reikalas nė dienotvarkėje nėra, bet tas klausimas "atėjo per užpakalines duris", besvarstant ekumenizmo ir evangelizacijos klausimą. "Treciojo Pasaulio" vyskupai, ypač iš Lotynų Amerikos, pareiškė turį sunkumų su celibato nepaisančiais kunigais, kadangi yra didelis kunigų trūkumas ir negalima neklaūždas sudrausminti, kadangi nėra kuo tokius pakeisti.

MOKINIŲ CHICAGOJ MAŽEJA

Mokinių skaičius Chicago arkidiecezijos katalikų mokyklose sumažėjo 6 nuosimėiais, praneša katalikų mokyklų superintendentas kun. Robert Clark. Sumažėjimas pasireiškė žemesnėse mokyklose, o aukštesnėse pasiliko veik nepasikeitęs.

Šiems 1974-75 mokslo metams elementarinės mokyklose yra įsiregistravę 161,407 mokiniai, tai yra 10,806 mažiau kaip buvę pernai. Aukštesnėse mokyklose pernai buvo 62,932, šiemet yra 62,714, tai yra tik 218 mažiau. Vieną sumažėjimo priežastį kun. Clark aiškina gimdymų sumažėjimu.

Viešosiose mokyklose, kad ir mažesniu nuosimėiu, bet taip pat sumažėjo. Dar 1968 metais tose mokyklose Chicagoje buvo 583,098 mokiniai, pernai buvo 585,341.

SUŽVĖRĖJĘ PLĖSIKAI

Pašto išnešiotojai Paula Dent, 22, pirmadienio vakarą išimant laiškus iš pašto dėžės prie Prudential Plaza, 120 E. Lake st., priėjęs apie 40 metų amžiaus gerai apsidrėgęs vyras paprašė paimti jo laišką. Paulai laišką dėdant į laiško krepšį, nepažįstamasis smogė jai į galvą, permušdamas žemėn, ir dar koją paspyręs pasigrobė iš jos krepšio vieną raudoną ir baltos spalvos laišką ir pabėgo. Miss Dent nugalbenta į Herotin ligoninę.

Mildutis Rūtenis, iš Europos, atsiuntė auką 10 dolerių Naujienoms paremti už tai, kad Naujienos yra lietuviškiausias laikraštis, kuris kovoja su visokiomis mūsų tautos parazitais.

Šiandien atvyko sol. Birutė Aleksaitė ir pradėjo repetitijas su muz. Dariu Lapinsku. Koncertas bus ateinantį sekmadienį, spalio 13 d. 3 val. p. p. Jaunimo centre. Bilietai Marginiuose ir Margutyje. Rengia ir visus kviečia Margutis.

R. Vilniaus poezijos knygą "Vakaru vėjai" dar galima gauti Naujienose. 114 pusl. gražiausios poezijos, tik \$5.00. Knyga bus pasiųsta paštu, atsiuntus pinigų pašto perlaida arba čekiu. (Pr.)

REAL ESTATE

REAL ESTATE FOR SALE
Namai, Žemė — Pardavimui

REAL ESTATE FOR SALE
Namai, Žemė — Pardavimui

PASKOLOS PERKANT NAMUS, DAROMOS ILGIEMS TERMINAMS IR ZEMAIS NUOSIMČIAIS MENESINIAIS ISSIMOKEJIMAIMS

DEL VISŲ INFORMACIJŲ, KREIPKITES Į

MUTUAL FEDERAL SAVINGS

PETRAS KAZANAUSKAS, Prezidentas

2212 W. Cermak Road Chicago, Ill. — Virginia 7-7477

BUTŲ NUOMAVIMAS

NAMŲ PIRKIMAS — PARDAVIMAS — VALDYMAS — NOTARIATAS — VERTIMAI

VISŲ RŪŠIŲ DRAUDIMO AGENTŲRA

J. BACEVIČIUS — BELL REALTY

INCOME TAX SERVICE

6455 So. Kedzie Ave. — 778-2233

DIDELIS SKLYPAS, 5 kamb., būgallow, 63 ir Whipple. Retas parkinis nebrangiai.

2 PO 6 SU 3 MIEGAMAJIS. Svarus, geras, teisinga kaina. Marquette Parke. Puiki progą lietuviui.

4 PO 5 ANT 40' sklypo Marquette Parke apyl. Naujas šildymas. Reikia sutvarkyti palikimą.

PENKI BUTAI IR 2 BIZNIO PATALPOS. Gražus namas Marquette Parke centre. Palikimas — reikia skubiai parduoti.

ŠIMAITIS REALTY
Tel. 436-7878
2951 W. 63rd St. (prie Sacramento)

♦ A. Mykolėnas ir Gruenwaldai kviečia atvažiuoti savaitgaliais ir prisiskinti obuolius (Jonathan, Red Delicious ir Golden Delicious) po \$3.00 už būselį. Ir kriaušę po \$4.00.

Važiuot iš Chicago 94 ir 196 kelių iki Pullman Rd. Exit 26 (7 mylios į šiaurę už S. Haven, Mich.) išsukus ant Pullman Rd. važiuoti į dešinę (ežero link) 1/2 mylios antra ferma po kaire. Prašom pasiimti tuščius bušelius ar dėžes. (Pr.)

♦ Našlių ir Našliukių Klubas rengia tradicinį banketą 1974 m. spalio 13 dieną, sekmadienį, Polonia Grove salėje, 4604 Archer Ave. Pradžia 3 val. po pietų, vakarienė bus 4 val. po pietų. Grėb, Jurgio Joniko orkestras. Bilietų kaina 6 dol. svečiams, nariams yra privilegija. Bilietus galite gauti tik pas pirmininkę Mary Neberiežą, 7252 So. Campbell Ave. Telef. PR-8-5817 ir pas Oną Condux, 7132 So. Millard Ave. Telef. 581-4133.

Valdyba ir komisija visus kviečia našlius ir svečius į tradicinį banketą. Valdyba

♦ Pasakyti tiesą šiais laikais yra pats svarbiausias reikalas ir būtinausias uždavinys. Dėl tiesos ir teisybės Naujienos niekuomet nebijojo ir nebijo konfrontacijos, nors dabar daug kas nori įvesti madą, kad bendradarbiavimas su sovietais yra patriotinis aktas, paliekant su jais konfrontaciją pavergtiesiems... Naujienos buvo ir yra už demokratiją ir toleranciją. Deja, jos negali toleruoti Lietuvos okupacijos tolerantų ir palikti įvairių tipų bendradarbiuotojus visiškoje laisvėje. Todėl šio pasimetimo ir iliuzijų poliukos laikotarpiu Naujienos yra būtinos kiekvienam lietuviui. Reikia prisidėti prie sąjūdžio jubiliejiniais metais padvigubinti skaitytojus. (Fr.)

VALDIS
REAL ESTATE
7051 So. Washenaw Ave. RE 7-7200

BUTŲ NUOMAVIMAS, IVAIRŲS DRAUDIMAI, NAMŲ IR NEKILNOJAMO TURTO PIRKIMAS — PARDAVIMAS.

BALYS BUDRAITIS
BUD'S REAL ESTATE
4369 ARCHER AVE., CHICAGO
TEL. — 254-5554

BUILDERS AND CONTRACTORS
-Namų Statyba ir Remontas

HEATING CONTRACTOR
Irengiu mieste ir užmiesty naujus ir perstatu senus visus rūšių namo apšildymo pečius, air-conditioning, vandens boilerius ir stogu rinas (gutters). Dirbu greit, sąžiningai ir garantuotai.

DOMAS ŽUKAUSKAS
4444 SO. WESTERN AVE.
Chicago, Ill. 60609. Tel. VI 7-3447

M. A. ŠIMKUS
Real Estate, Notary Public.
INCOME TAX SERVICE
4259 S. Maplewood, Tel. 254-7450
Beto daromi ir liudijami vertimai, pildomi pilietybės pareiškimai ir kitoki blankai.

D E M E S I O
62—80 M. AMŽIAUS VAIRUOTOJAI
Tiktai \$112 metams automobilio Liability apdraudimas.
Kreiptis:
A. LAURAITIS
4645 SO. ASHLAND AVE.
523-8775

Siuntiniai į Lietuvą ir kitus kraštus
P. NEDZINSKAS, 4065 Archer Ave., Chicago, Ill. 60632, Tel. YA 7-5980

TERRA
Brangenybės, Laikrodžiai, Dovanos visoms progoms.
3237 WEST 63rd ST., CHICAGO
Telef. 434-4660

A. G. AUTO REBUILDERS
Čia automobiliai išlyginami ir nudažomi. Darbas atliekamas sąžiningai ir gerai, prityrusi darbininkų.
Kainos nebrangios.
3518-24 W. 63rd Street, Chicago, Ill.
TEL. — 776-5888
Anicetas Garbaciauskas, sav.

Didžiausias kailių pasirinkimas
pas vienintelį lietuvių kailininką Chicagoje
NORMANA BURŠTEINA
Tel. 263-5826 (istaigos) ir 677-8489 (buto)
185 North Wabash Avenue
2nd Floor Chicago, Ill. 60601

Aloyzas Jurgutis papasakos apie GYVENIMĄ DABARTINĖJE LIETUVOJE

Chicago Lietuvos Spaudos Klubas kviečia visus penktadienį, spalio 11 dieną, 7:00 val. vakaro atvykti į Marquette Parko lietuvių parapijos salę ir pasiklausyti komunistinėje Lietuvoje išaugusio ir neseniai iš ten pabėgusio mūsų tautiečio pasakojimų apie gyvenimą ir žmonių nuotaikas dabartinėje Lietuvoje.

Įėjimas nemokamas. Pranešėją galima klausyti papildomų informacijų.

CHICAGOS LIETUVIŲ SPAUDOS KLUBAS

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ
VYTAUTAS ŽUKAUSKAS — MARIA NOREIKIENĖ
2608 West 69th St., Chicago, Ill. 60629. • Tel. WA 5-2787
Didelis pasirinkimas įvairių prekių, AUTOMOBILIAI, SALDYTUVAI, MAISTAS, PINIGAI.

MOVING — Apdraustas perkraustymas
Pigus ir sąžiningas patarnavimas. Naujais kraustymo įrankiais. Ilgų metų patyrimas.
AL NAUJOKAITIS
2022 W. 69 ST., CHICAGO, ILL. 60636. Tel. WA 5-9209

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ
Cosmos Parcels Express Corp.
MARQUETTE GIFT PARCELS SERVICE
2501 W. 69th St., Chicago, Ill. 60629. — Tel. WA 5-2737
3333 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608. — Tel. 254-3320
Įvairių prekių pasirinkimas: motociklai, šaldytuvai, automobiliai, maistas, dolieriniai sertifikatai.
V. VALANTINAS

JUBILIEJNIŲ METŲ NAUJŲ SKAITYTOJŲ VAJUS

NAUJINIOMS šiemet suėjo 60 metų. Minint tą sukaktį, gerbiant pirmojo Amerikos lietuvių dienraščio steigėjų bei lietuviškos spaudos pirmūnus ir atliekant būtinas pareigas amžinam lietuviškos spaudos išlikimui skelbiamas Naujienų platinimo vaju.

NAUJENOS tvirtai stovi ir kovoja už Lietuvos ir pavergtų lietuvių laisvę, neidamos ir nesidėdamos į sandėrius su okupantais ar jų įgaliojniais.

NAUJENOS palaiko visas lietuvių demokratines grupes, jų bendras institucijas ir remia visų lietuvių bendruosius darbus bei tikslus.

NAUJENOS atstovauja tylaia lietuvių daugumą šiais pasimetimo, retorikos ir politinių iliuzijų laikais. Jos yra visiems idomos, naudingos ir reikalingos, net būtinės. Ne veltui, geros draugijos girti Naujienas yra mada. Lai ta mada taps jas pranešeriu.

Todėl Naujienų vadovybė ir Vajaus komisija Jubiliejinių metų progą skelbdama platinimo vaju kreipiasi į visus lietuvius pasekti lietuviškos spaudos pirmūnų pavyzdžiais užsiprenumeruoti Naujienas tikslu sudaryti grandinę tolimiesiems darbams ne tik laikraščio, bet ir visos išėvijos, taip pat pavergtos Lietuvos ir jos žmonių gerovei, siekiant visuotinio lietuvių reikalingo renesanso.

KAINUOJA: Chicagoje ir Kanadoje metams — \$24.00, pusel metų — \$13.00, trims mėn. — \$7.50, vienam mėn. \$3.00. Kitose JAV vietose metams — \$22.00, pusel metų — \$12.00, vienam mėn. — 2.50. Užsieniuose — \$25.00 metams. Susipažinimui siunčiama savaitę nemokamai. Prašoma naudoti žemiau esančią atkarpą.

NAUJENOS,
1739 So. Halsted St.,
Chicago, Ill. 60608

Siunčiu dol. Naujienų prenumeratai, Jubiliejinio vajaus progą paremdamas lietuvišką spaudą.

Vajaus progą prašau siųsti Naujienas vieną savaitę susipažinimui nemokamai ir be jokių įsipareigojimų.

PAVARDE IR VARDAS

ADRESAS